

LA REVISTA OLOTINA I EL MOVIMENT SOLIDARI

Ricard Jordà i Güell

El 15 d'abril de 1905 apareixia el primer número d'una nova publicació a Olot. Era REVISTA OLOTINA, i s'anunciava mensual.

Semblaria que la intenció dels que la llançaven era omplir el buit que havia deixat l'OLOTÍ, desaparegut el 1900 a causa de l'enfrontament del rector de Sant Esteve, Dr. Esteve Ferrer i Casadevall, amb la redacció del setmanari, degut a la posició integrista del Dr. Ferrer, que portà una persona, no pas precisament decantada a posicions ideològiques avançades, Marià Vayreda, l'home fort de l'OLOTÍ, a prendre la decisió de deixar de publicar-lo.

Entre la desaparició de l'OLOTÍ i l'aparició de REVISTA OLOTINA hi hagué tres intents de tirar endavant sengles publicacions per omplir el buit que deixava el primer en el camp de servei al català: LA COMARCA OLOTINA, dirigida per Josep Berga i Boada, que va durar tres mesos justos, del 28 de juny al 27 de setembre del 1900; SANCH NOVA, de l'1 de juliol del 1900 al 28 d'octubre del 1902; i EL MUNTANYENCH, entre el 12 d'octubre del 1902 i el 28 de juny del 1903. Aquest darrer periòdic es presentava com a continuador de SANCH NOVA i portaveu de l'"Agrupació Catalanista".

Tant SANCH NOVA com el seu continuador, EL MUNTANYENCH estaven en la línia del corrent més conservador del catalanisme; només cal veure els noms que figuren en el seu consell de redacció: Berga i Boix, Celestí Devesa, Josep Maria de Garganta, Sans i Bori, Josep Soler i Colomer, Torras i Nató... LA COMARCA OLOTINA devia tenir una filiació més oberta: Berga i Boada com a director així ho abona; per això devia ser tan curta la seva vida!

Durant aquests anys, el sector més esquerrà de la població també intentà de tirar endavant alguna publicació que fos el portaveu del seu ideari: LA UNIÓN, PERIÓDICO REPUBLICANO DE OLOT Y

SU PARTIDO, de vida efímera, del 18 de març al 30 de setembre del 1899; i LA DEMOCRACIA, entre el 5 de gener del 1902 i el 31 de desembre del 1904. LA DEMOCRACIA es féu creditora de la censura de la mitra gironina, que en prohibí la lectura i n'ordenà la recollida d'exemplars, cosa que no es degué pas complir, tenint en compte el sector a què s'adreçava la publicació.

Amb tot això, EL DEBER, fèrrriament estrictament controlat pel Dr. Ferrer, quedava l'amo de la informació a Olot, si exceptuem un parell de publicacions més, també de curta vida i de caire gremial: BOLETÍN DEL SINDICATO AGRÍCOLA DEL PARTIDO DE OLOT, i REVISTA INDUSTRIAL.

En aquest panorama va aparèixer REVISTA OLOTINA. Potser escarmentats, els seus promotors per la fi de l'OLOTI, en l'editorial del primer número proclamaven l'apoliticitat del seu periòdic.

REVISTA OLOTINA apareixia sobretot sota l'impuls de dos joves metges lletraferits olotins, Evel·li Barnadas i Vila i Jaume Grassiot i Magret, que foren els que portaren el pes de la publicació junt amb Octavi Pell i Cufí, que devia tenir cura de la informació des de Barcelona.

L'editorial del primer número, "El perquè", que serveix de presentació del periòdic i, al mateix temps, de declaració de principis, és una professió de fe en la cultura: hi diuen que no es mouen en cap bàndol polític, sinó que sols els motiva el fet cultural, cosa que fa avançar els pobles. Així, escriuen: "En tot temps, el superior grau de cultura del esperit ha sigut la força verament positiva que ha fet avançar els pobles en la via del millorament y benestar social". Justificant la seva posició d'apoliticisme al·ludeixen un "recent xoc d'atàvics antagonismes" que han portat "especials circumstàncies" a Olot, i continuen dient que ells han volgut posar-se per sobre d'aquestes circumstàncies, però no tan amunt que no els hagin arribat els esquitxos d'aquesta qüestió. Així es refermen en el propòsit de no fer política, sinó sols cultura ⁽¹⁾.

Suposem que "el xoc d'atàvics antagonismes" i les "especials circumstàncies" que al·ludeix l'editorial, són una referència a l'actuació de la majoria republicano-canalejista a l'Ajuntament, que en altres ocasions REVISTA OLOTINA titllarà de sectària i ofensiva per als sentiments religiosos d'una bona part dels olotins; i també a la intran-

sigència demostrada des de les pàgines de EL DEBER, tornaveu de la que el seu integrisme dictava al Dr. Ferrer.

El tarannà de Barnadas, catalanista i republicà, i de Gassiot, també catalanista i, com ens deia en una conversa l'enyorat Miquel de Garganta, enamorat del Progrés -així, en majúscula-, una devoció que demostrà en el moment de bastir-se una casa, la del xamfrà del carrer de Sant Rafael amb el carrer dels Dolors, que ornà amb una al·legoria al Progrés, feia perillós per a la nova publicació parlar de política sense trobar-se enfrontada, amb la gent que seguia el Dr. Ferrer, amb alguns dels quals compartien els sentiments catalanistes, i amb el mateix Dr. Ferrer, amb prou força a Olot per forçar la desaparició de la nova publicació.

Amb tot, REVISTA OLOTINA no trigaria pas massa temps a caure en la temptació de parlar de política: la majoria municipal republicano-canalejista, amb la seva actuació sectària i demagògica (Gassiot dixit), en fou la causa. Així, l'editorial del seu número 8 anunciava el canvi en l'aparició del periòdic, que de mensual passava a setmanal, i malgrat refermar-se en el seu propòsit de lluitar per la cultura "del nostre poble", anunciat en l'editorial del seu primer número, del qual reproduïa una part, afegia que no deixaria d'ocupar-se de l'anàlisi de la política, sense, però, caure en una visió sectària i de personalisme, sinó que l'espai dedicat a aquesta matèria servirà per procurar el sanejament de la podridura i per marcar els perills de les lluites polítiques eixorques per al millorament social, ja que aquest millorament era la seva bandera ⁽²⁾. En aquest article, els homes de REVISTA OLOTINA es proclamen censors de la cosa pública i aixequen la bandera de la lluita de la cultura del poble i el millorament social. Una posició que, si per una banda pot semblar que parteix d'un complex de superioritat, per l'altra els emmarca dins un corrent democràtic i catalanista, democràtic perquè vol el millorament social, i catalanista pel seu refermament en la lluita per la cultura del "nostre poble".

Ja en aquest mateix número comença la tasca que s'imposen en l'editorial. Eren vigílies de les eleccions municipals del 12 de novembre del 1905, en les quals, a Barcelona, la Lliga Regionalista obtindrà una recuperació que, de retruc, portà a la creació de Solidaritat Catalana. A Olot s'enfronten dues candidatures, la Candidatura Catòlica, que

agrupa persones de diverses tendències, des de carlins a republicans moderats, passant pels regionalistes, i la Candidatura Popular, formada pels canalejistes i els republicans, que volen revalidar la seva majoria a la Casa de la Vila. REVISTA OLOTINA publicà un article, "De Re electoral", que signà Ogay -pseudònim de Jaume Gassiot- on s'exposa la posició del setmanari davant la contesa electoral. S'intenta, alhora, de fer una anàlisi dels que es presenten a les eleccions: d'uns se censura el fet que, tot i ser persones de bé, quan són a l'Ajuntament es decanten per afavorir els seus enemics, perquè els tenen por, i, per tant, són incapaços de resisitir cap mena de pressió. D'uns altres es fa palès el fanatisme sectari, que els duu a la demagògia i a no dubtar a ferir opinions respectables. I, encara, hi ha els que, per assolir la popularitat, no dubten a fer, també demagògia per afalagar la massa d'il·luminats o analfabets. A tots aquest, diu Ogay, no els preocupa si les obres que es fan s'ajusten a les necessitats higièniques, o si es permeten reedificacions d'edificis afectats per reformes urbanes i, en canvi, deixen de banda millores efectives, com seria perfeccionar la xarxa de comunicacions amb els pobles veïns. Acaba donant una consigna als electors: que en el moment de dipositar el seu vot prescindixin d'etiquetes polítiques -monàrquics, republicans, carlins, de dreta o d'esquerra-, i si comptin si són homes ben disposats a sevir la població, els "olotinófil" (3).

Les eleccions constituïren una victòria de la Candidatura Catòlica, que aconseguí de col·locar cinc dels seus candidats contra els tres que sortiren de la Candidatura Popular. Amb aquests resultats la majoria municipal canvià de signe: la coalició republicano-canalejista passà a formar l'oposició.

El número corresponent a la setmana següent a les eleccions, dedica l'editorial a l'anàlisi dels resultats obtinguts per les dues candidatures. I, sense potser voler-ho, mostra una certa afinitat amb la Candidatura Catòlica, de la qual diu que no s'hauria de dir Catòlica, sinó Olotina, perquè inclou persones de totes les tendències. Remarca el nombre de vots assolits per aquesta candidatura i l'escassa acceptació de la Candidatura Popular; atribueix la victòria catòlica a l'atac contra les conviccions religioses de les persones, conviccions que són respectades arreu dels països civilitzats, mentre aquí són trepitjades. Així

mateix, diu que hi han contribuït, a aquesta victòria, les arbitrietats sofertes per molts en nom de la llibertat i la república i, encara, la vergonya de molts altres que, sense haver sofert aquestes arbitrietats, s'avergonyeixen que hagin passat. Això portà a votar contra la Candidatura Popular molts republicans, que no podien veure prostituir els noms de llibertat i república "per aixecar popularitats falses i perilloses" (4).

En el mateix número s'insereix un altre article, signat per Ogay, on el comentari de la jornada electoral serveix per rebatre els comentaris que aquells dies deuen fer córrer els sectors més dretans de la vila. EL DEBER es val de les actituds incorrectes d'elements involucrats en la lluita electoral, per desacreditar els principis liberals i republicans. Un descredito que, en tot cas, afecta les persones que han comès uns fets incorrectes, però no uns ideals als quals no es pot posar rescloses perquè "la riuada de vida nova" augmentarà la pressió i el dic esclatarà per arraconar tot el que, primitiu i arcaic i que ja no és assumit pel poble, s'hi oposi, ja que un excés de zel a favor d'una cosa determinada acostuma a afavorir la contrària (5).

Des de Barcelona, Leandre de Montagut (possible pseudònim d'Octavi Pell) escrivia sobre la reculada dels republicans arreu de Catalunya, a favor de les forces catalanistes. El seu article començava així: "Una gran agitació ha remogut las gentadas catalanistas, se tractava de donar fe de vida y de lluita" (6). Ironies del destí: quan sortí el número de REVISTA OLOTINA que duia aquest article, era l'endemà de l'assalt a les redaccions de ¡CU-CUT! i LA VEU DE CATALUNYA. L'agitació que sentien els catalanistes era d'indignació, i es trobaven en l'inici d'una lluita en defensa de Catalunya.

En l'exemplar següent, REVISTA OLOTINA no dedica cap comentari als successos del dia 25 de novembre. Es limita a reproduir íntegre, amb totes les signatures i adhesions, el "Manifest el Poble", que s'havia fet públic el 29 de novembre a Barcelona, avalat per agrupacions polítiques, culturals i recreatives de les més variades tendències polítiques. No ens estranyi la manca de comentaris: els fets eren a bastament coneguts, i el Manifest prou expressiu del sentir de tots els adherits, sentir, no hi ha dubte, compartit per REVISTA OLOTINA (7).

A partir d'aquest número el caràcter catalanista i d'esquerra de REVISTA OLOTINA es va perfilant cada cop més. S'arracona, així, l'afirmació que des de les seves planes no es podia fer política de partit. Això es tradueix en la publicació, cada cop més freqüent, d'articles o notes atacant les actuacions governamentals i l'actitud de la premsa madrilenya, que orquestra una campanya contra Catalunya i el catalanisme. No es deixa de posar en evidència, així mateix, la premsa publicada a Catalunya i que fa de tornaveu a casa mateix d'aquesta campanya, tant la barcelonina -EL DILUVIO- com la de comarques - aquí podria ser LA LUCHA, periòdic liberal gironí.

En aquests moments agitats que viu Catalunya, REVISTA OLOTINA no deixa de donar fe de la suspensió de periòdics i de processaments i detencions de periodistes, i, quan arribarà el moment, d'informar sobre el projecte de llei de jurisdiccions i del seu tràmit al Congrés madrileny.

La presa de partit ja la trobem la setmana següent d'haver publicat el "Manifest al Poble". En un article eixit de la ploma d'Evel·li Barnadas s'hi fa present tot el que indiquem. Barnadas acusa els polítics madrilenys d'emprar un llenguatge fals quan afirmen que es pensa estudiar seriosament el problema català i insinuen la possibilitat de fer certes concessions a Catalunya, mentre el que es palpa són actuacions ben contràries: se suspenen les garanties constitucionals, es tanquen periòdics i s'empresonen periodistes. Tal com estan les coses s'ha de recomanar prudència, com fan les veus més experimentades, però no es pot tolerar que es trepitgi la veritat com es fa al Congrés i com ho fa la premsa madrilenya. Seguint la tònica possibilista del catalanisme del temps, fa afirmació d'espanyolisme, defensant Catalunya i els catalans de les acusacions de separatisme. Ara bé, també d'acord amb la mateixa tònica, fa la clàssica definició de la manera com els catalans se senten espanyols, que no comporta ser afecte al govern burocratitzat de Madrid, ni simpatitzants de cap partit d'obediència madrilenya (un dels punts sorgits del II Congrés Catalanista del juny del 1883), ni lector de EL IMPARCIAL, ja que si tot això volia dir ser espanyol, llavors sí que es podia dir que Catalunya era separatista -era reclamar poder ser espanyol des de l'especificitat de ser català-. Com no podia ser altrament, acusa Madrid de fomentar el

separatisme per no saber esmenar les causes dels greuges que pateixen els catalans ⁽⁸⁾.

Perfilant cada cop més el pensament polític de la publicació, el mateix Barnadas escriu que el gran mal que pateix Catalunya és l'anarquisme. És un mal, però, en vies de desaparició, ja que és degut a la presència d'agents externs i renyits amb el "caràcter étnic" català. Està en vies de desaparició quan es veu la descomposició a Catalunya dels partits que depenen de Madrid, i la implantació dels partits catalans, que comporta la separació del que és foraster, una separació que ja es nota en la posició de Lerroix: "barreja d'Ukase imperial, de pataleta de noy mal-criat ¡ay! d'home que s'enfonza" en haver de batre's en retirada per ser l'encarnació de tot el contrari al caràcter català. Naixia el concepte **lerroixisme** com a definició del que s'oposa al sentiment catalanista ⁽⁹⁾.

En el número corresponent al 31 de desembre del 1905, Barnadas, que semblaria ser l'ideòleg màxim del grup, escriu un editorial que és ben bé una declaració programàtica de les posicions bàsiques que propugnaria Solidaritat Catalana, i una declaració de les reivindicacions del catalanisme d'aquells moments i, de fet, alguna, encara, del nacionalisme d'avui. Comença per la incomprensió de Madrid davant les peticions catalanes que per única resposta han rebut una paraula: separatisme! Després ve la declaració de principis o, millor, d'aspiracions: autonomisme, culturització, apropament a Europa, concert econòmic, escoles catalanes perquè els fills sapiguem més que els pares, i treballar més per Catalunya perquè, també, els fills visquin millor que els pares.

De moment s'ha aconseguit, si més no, d'arraconar els polítics proclius al servilisme vers Madrid, els que, a canvi de títols i condecoracions, deixaven de servir els interessos de Catalunya. Aquests es van veient substituïts per catalanistes i republicans, que cada dia són més autonomistes, fora d'algun agitador "que ja està a les acaballes" -clara al·lusió a Lerroix-. Malgrat aquest guany, es tem que a Catalunya li esperen mals moments. Tot i no dir-ho, el fantasma de la llei de jurisdiccions plana sobre l'esperit dels catalans.

El to reivindicatiu de l'article es vol atenuar amb manifestacions d'espanyolisme que, per endavant, ja sap que, com totes les que ixen

de Catalunya, es fingeix no creure ⁽¹⁰⁾. Aquestes afirmacions d'espanyolisme contrasten amb el que s'havia escrit en l'editorial "Bones Festes", de la REVISTA del 24 de desembre, on es deia que els cors honorats han d'estimar els altres homes com a germans "quins no han de perseguir en nom de la Justícia pel sol fet d'estimar la seva Patria (...) y en lloch del món es un crim defensar á sa Mare, com no sia en un pais governat per cafres" ⁽¹¹⁾. O amb el terme "Ponent", que és emprat despectivament per Barnadas, a "Mal temps", per referir-se a Espanya. La "Patria" a què s'al·ludeix evidentment no és Espanya, i no s'apliquen paraules de menyspreu a la pròpia terra.

Segueixen unes setmanes en les quals l'única referència que fa REVISTA OLOTINA a l'ambient que es respira a Catalunya, són breus solts referits a telegrams de protesta tramesos als parlamentaris catalans pels atacs de què és víctima Catalunya, tant per la premsa forana com al Congrés de Diputats, ultra els solts que continua publicant donant raó de la repressió que sofreixen els periòdics i els periodistes catalans.

El 21 d'abril es despenja amb una llarga nota, sense títol, on es manifesta com la REVISTA s'ha limitat a informar tot reservant-se l'opinió, degut al que aconsellen les circumstàncies locals -tibators a l'Ajuntament, maniobres tèrboles per obtenir la designació de l'alcalde...- Ara, davant la campanya orquestrada contra Catalunya per la premsa madrilenya, especialment pels periòdics EL EJÉRCITO Y LA ARMADA i LA CORRESPONDENCIA MILITAR, ja no es pot callar més, si per afegitó hi ha qui pregunta, concretament el periòdic NUESTRO TIEMPO, si és que els paisans no s'havien sentit de la plantofada que significaven els fets del 25 de novembre, que NUESTRO TIEMPO qualifica de "pronunciamiento". La REVISTA acusa els polítics de la capital de l'estat de tolerar i, fins i tot, fomentar aquesta situació. I, extraient-ho de LA PUBLICIDAD, diari no gens suspecte de catalanisme, diu: "no intente nadie del lado de allá del Ebro convertirnos en Polonia ni en Irlanda... no digamos cosas, por exceso de pasión para que al fin de la jornada acabemos por ser enemigos irreconciliables". I pel seu compte afegeix: "y si aquest cas arriba ¿de qui será la culpa?". I segueix- no es que hi hagi cap prevenció contra l'exèrcit, sempre que es mantingui al seu lloc, la defensa de la pàtria; però que no es demanin

lleis que esborrin el català i "que no ens empenyin allà ahont no voldriam (els catalans) anar", referència a la cita de LA PUBLICIDAD ⁽¹²⁾. I és que Irlanda, com Polònia, eren unes referències cares al moviment catalanista: sols volem recordar la poesia "Brindis", de Ramon E. Bassegoda, en la qual el poeta brinda per diferents nacions oprimides, entre les quals hi ha Polònia i Irlanda ⁽¹³⁾. Aquest sentiment de solidaritat s'allarga a través dels anys, fins al punt que, en una novel·la infantil, "En Nap Buf detectiu", publicada els anys 30, s'escriu: "Irlanda, l'heròica, la illa dels màrtirs de la fe i el patriotisme, s'ha proposat resoldre d'una vegada el problema de la seva emancipació" i "si Anglaterra no reconeix la justícia d'Irlanda, pitjor per ella: serà més llarg i dolorós el procés de la llibertat irlandesa" ⁽¹⁴⁾.

Com a fet anecdòtic hi ha la informació que el Kàiser ha ordenat al cònsol alemany a Barcelona que obri per aclarir la possible participació dels oficials del regiment Numància en l'assalt de LA VEU i ¡CUCUT! D'aquest regiment el Kàiser n'era coronel i el Koprinz capità, títols honoraris que podrien ser refusats per la corona alemanya. Deixant de banda l'aspecte anecdòtic de la informació, aquesta nota reflecteix com l'actuació dels oficials de la guarnició de Barcelona havia transcendit les fronteres i no havia pas estat ben rebuda per l'opinió estrangera, ni havia augmentat el prestigi dels militars espanyols ⁽¹⁵⁾, un prestigi que no guanyava res quan, des de EL EJÉRCITO Y LA ARMADA, s'arribava a afirmar que calia arrassar Catalunya i sembar-la de sal. Aquest comentari fa que REVISTA OLOTINA titlli de focus de separatisme el periòdic i es preguntí com pot arribar a publicar això si creu que Catalunya forma part d'Espanya: i amb aquesta convicció, els atacs contra Catalunya són atacs contra la "integridad de la patria" ⁽¹⁶⁾.

Una setmana més tard, un editorial de Barnadas fa present el malestar que regna al Principat a causa de la llei de jurisdiccions, que ha portat un sentiment generalitzat de por: ara no s'escriu ni es parla, però es pensa molt, ja que el poder civil, l'"únic poder legal", del qual és l'encarnació el govern, mostra "absoluta debilitat". Així, "no tenim Govern, estem en plena anarquia mansa". Aquest estat d'incertesa, aquest sentiment de por, afecta tothom, diu Barnadas: monàrquics, republicans i catalanistes ⁽¹⁷⁾. Nosaltres diríem que el que es vol dir i no es diu, és que els poders civils es troben presoners de l'Exèrcit, una

opinió que considerem revalidada pel fragment de l'article "Consideracions", aparegut a EL CAMP DE TARRAGONA el 27 de gener, on es comenta el manifest que els parlamentaris catalanistes havien fet públic, s'ataca EL BRUSI, LA VANGUARDIA i EL NOTICIERO per silenciar-lo, i la campanya que duen a terme els periòdics militars EL EJÉRCITO Y LA ARMADA i LA CORRESPONDENCIA MILITAR, que, ¿ironitza?, no creu que representin l'estament militar; però, si no representa l'Exèrcit aquesta premsa, per què els militars no s'aixequen com un sol home per protestar de les manifestacions que es fan en nom seu? Aquest interrogant trobarà la seva resposta amb la dictadura primo-riverista i, sobretot, amb el franquisme; llavors els militars demostraran el que senten per Catalunya. I acaba aquest article asseverant que l'actuació del duc de Bivona, governador civil de Barcelona, la conducta del govern i l'actuació de la premsa madrilenya, estan fent tal sembra de catalanistes que quan s'aixequi la suspensió de garanties, el govern haurà de tornar a suspendre-les esgarriat ⁽¹⁸⁾.

Mentrestant es va organitzant el que seria el moviment solidari. Una actuació que ja podem considerar expressió de Solidaritat Catalana, és la convocatòria del Miting Unitari a Girona. Els organitzadors havien sol·licitat al duc de Bivona l'autorització per celebrar-lo a Barcelona. Aquest la concedeix amb la condició que només es demani l'aixecament de la suspensió de garanties a Barcelona i província, sense parlar per res del projecte de llei de jurisdiccions. Davant d'aquesta limitació, els grups polítics convocants decideixen de celebrar-lo a Girona l'11 de febrer. En el número de REVISTA OLOTINA que apareix aquell mateix dia, la publicació, fidel a la seva línia prosolidària, hi insereix el manifest de convocatòria del miting i una nota apareguda a LA VEU DE CATALUNYA explicant les causes que havien motivat la seva celebració a Girona. En l'editorial "La feyna es aquí", d'Evel·li Barnadas, després de l'habitual memorial de greuges propi d'aquells dies, Barnadas manifesta una opinió que podem considerar una anticipació de l'opció política "Catalunya endins" que més endavant preconitzarà la Lliga. Barnadas, davant la resposta que troben les exposicions dels diputats catalans al Congrés, tant per part dels seus col·legues com de la premsa, advoca perquè els parlamentaris de Catalunya sols vagin a Madrid quan calgui tombar al govern, el que

sigui, ja que allà no s'estila parlar de doctrines ni d'idees i, per tant, la feina positiva és a casa nostra, contribuint al despertar de l'ànima catalana que va desvetllant-se ⁽¹⁹⁾.

Si bé REVISTA OLOTINA sols dedica un petit solt a comentar el míting de Solidaritat a Girona en el seu número del 10 de febrer del 1906, adduint que els que no hi assistiren ja n'han estat a bastament informats pels assistents i per la premsa diària, que, a més, ha publicat els extractes dels discursos pronunciats -entre els quals considera excel·lent el pronunciat pel diputat del districte d'Olot Francesc Albó ⁽²⁰⁾- , en el número següent surt un editorial de Jaume Gassiot en el qual s'enlalteix l'esperit que ha portat la unió que reflexeix l'acte gironí, un esperit que fa creure a Gassiot en l'arribada del renaixement social català: perquè veu com s'imposa la tolerància per sobre de qualsevol dogmatisme.

Dintre la línia discursiva de l'editorial, aquesta unió cal agrair-la a les actuacions contràries a Catalunya: aquests fets són els que convenen per acabar de deixondir els esperits dels catalans. I, segueix, cal considerar una sort que hagin estat els liberals els que hagin hagut de resoldre la papereta, ja que així s'ha pogut veure que són iguals els liberals i els conservadors. Tots plegats han contribuït a fomentar el separatisme a Catalunya amb les seves actuacions contra la terra catalana. Acaba invocant la preservació de la unió iniciada a Girona i demanant que arrelhi l'esperit català fins a permetre que es pugui dir als polítics madrilenys els versos de mossèn Jaume Collell amb què clou l'article: "Poble que mereix ser lliure/ si no li donen s'ho pren" ⁽²¹⁾.

En aquest mateix número, en un comentari sense signar, després de criticar Maura per la seva actuació al Congrés en la discussió del projecte de llei de jurisdiccions, la llei contra Catalunya que en diuen a Madrid mateix, decebent els que, al Principat, el consideraven un home capaç de solucionar els problemes de l'estat amb la descentralització, ataca el govern liberal per la seva xaroneria davant les actuacions parlamentàries de representants catalans o afins al moviment solidari, que són els únics que han tingut una actitud seriosa durant les sessions de les Corts. En la seva fe en el moviment solidari, la REVISTA pronostica que Maura, Moret i companyia ben aviat comptaran amb els

dits els partidaris que els restaran a Catalunya i els diputats amics que els sortiran elegits.

Van seguint afirmacions de catalanisme, i s'hi afegeixen persones que fins ara no havíem vist que estessin vinculades al periòdic, com el signant de l'editorial "Responsabilitats", Esteve Cardelús, que, a més d'afirmar que el Catalanisme, així en majúscula, és la manifestació de l'esperit del nostre poble, la manifestació de l'ànsia de viure segons les seves condicions i lloar la indústria, la literatura i els científics catalans, acusa els polítics espanyols de tenir tots una cosa en comú per sobre les seves ideologies: la creença en la necessitat de castigar els que defensen l'autonomisme; els acusa d'obeir sols impulsos rastrers, i cita un article de Joan Maragall on es diu que els governants "tenen la concupiscència i no la potència del poder". En aquel mateix número es citava un article de EL EJÉRCITO Y LA ARMADA i una intervenció al Parlament d'un diputat que no anomena, els quals demanaven la tramesa de forces d'ocupació a Catalunya per esclafar el cap del separatisme. La resposta a aquestes actituds és una allau de telegrams de suport als diputats que combaten la llei de jurisdiccions ⁽²²⁾.

Una setmana més endavant demana la consolidació de l'entesa entre els partits catalans per anar contra la llei de jurisdiccions, per evitar enfrontaments per motius ideològics, ja siguin religiosos, ja siguin polítics, perquè sota la bandera barrada hi té cabuda tothom ⁽²³⁾.

La compenetració entre catalanistes i republicans es fa palesa quan la minoria republicana es retira del Congrés a causa de l'agressió d'un tinent coronel al diputat republicà Serrano. El grup catalanista ha fet totes les gestions possibles per obtenir una satisfacció del govern vers el grup republicà, cosa que no aconsegueix; consegüentment, també es retira del Congrés, ja que no pot continuar discutint el projecte de llei de jurisdiccions per dignitat, perquè els republicans havien defensat la seva causa, i per manca de forces. Barnadas, que és l'autor de l'article, opina que no és la petitesa del grup la manca de força que es manifesta en la retirada, sinó la manca de confiança en l'ambient hostil que han trobat sempre en la cambra. Un calvari que fa mereixedors de la màxima consideració, per part de Catalunya, els membres d'aquest grup parlamentari. La filiació republicana de l'autor de l'article surt quan es desfà en lloances vers els republicans, dels quals diu que, a més de

ser molts d'ells autonomistes, el seu pensament els ha dut a posar-se al costat de l'oprimit. I són els que han dut el pes de la campanya, car si la bandera l'han aixecada els catalanistes, són els republicans els que hi han posat la seva força, tot i el suport d'altres minories d'oposició no marcades pel tic dinàstic; minories, però, de pes molt reduït ⁽²⁴⁾.

Aquesta setmana comença la campanya de pressió a l'Ajuntament. Es demana la seva adhesió al seguit de consistoris que feliciten els diputats catalans per la seva actuació contra la llei de jurisdiccions.

Per desgràcia la llei va reeixir. La REVISTA en deixa constància, i destaca que de tots els parlamentaris catalans sols un hi votà a favor: Ferrer i Vidal. A continuació anuncia la preparació d'un acte d'homenatge als senadors i diputats que s'oposaren a aquesta llei, i insereix íntegre el manifest de la comissió organitzadora del míting de Girona, que ja podem anomenar Comissió de Solidaritat Catalana. També convoca a la rebuda apoteòsica dels parlamentaris de retorn a Catalunya, com homenatge per la seva actuació. Ho demana, a més dels parlamentaris catalans, per als altres parlamentaris que els feren costat. També es demana l'aportació econòmica per cobrir les despeses que comportarà l'acte i l'edició dels discursos pronunciats a les Corts pels diputats i senadors amics de Catalunya, una subscripció de la qual es responsabilitza REVISTA OLOTINA. La setmana següent ja publica una primera relació de donants, amb noms que van des del tradicionalista Joaquim de Solà-Morales al catalanista republicà Joan Reixach. En aquells pocs dies ja s'havien recollit 13'60 ptes. ⁽²⁵⁾.

No deixa, la REVISTA, de publicar l'anunci del míting que s'està preparant i que se celebrarà a Reus, i la nota de la Comissió de Solidaritat Catalana demanant l'adhesió de tots els ajuntaments catalans a l'homenatge als parlamentaris que s'oposaren a la llei de jurisdiccions ⁽²⁶⁾. Així mateix, inseria la crida de la Comissió de Dames demanant la col·laboració femenina en la subscripció per a l'edició dels discursos, i la circular de la Comissió de Solidaritat dirigida a totes les associacions, de qualsevol caràcter, de Catalunya, indicant els procediments per a l'adhesió o assistència a l'homenatge als parlamentaris ⁽²⁷⁾.

La campanya pressionant l'Ajuntament perquè s'adhereixi a l'homenatge culmina el 17 d'abril amb la presentació d'una moció en

aquest sentit, signada per la majoria dels regidors, i amb una sol·licitud avalada per 334 firmes de veïns de la ciutat demanant el mateix. REVISTA O'LOTINA dedica una bona part del periòdic a comentar la sessió on es debateren tant la moció com la sol·licitud. Ja en l'editorial "Comentaris", d'Evel·li Barnadas, es tradueix la satisfacció per l'aprovació de la moció i de la sol·licitud, i es posa en evidència l'interès que despertava la qüestió: el saló de sessions estava ple a vessar de públic que seguia amb la màxima atenció el debat, i manifestava amb murmuris l'aprovació o la contrarietat que sentia per les intervencions dels regidors, segons fos el sentit. Deixant de banda els comentaris més generals, l'editorial se centra en la crítica a l'actitud de l'alcalde, Ramon Torras, i d'alguns regidors, per la seva poc convincent intervenció. Per a l'alcalde encara troba **excusa**, perquè és nomenat per Reial Ordre, però amb els regidors és dur. Remarca que si són a l'Ajuntament per elecció popular, cal que tinguin present que les 334 signatures de la sol·licitud dels veïns, són 334 vots en contra de la seva actuació.

En el comentari que dedica a la sessió, la REVISTA és més explícita. Tant l'alcalde Torras com el regidor Jaume Soler, s'oposen a l'aprovació de la moció. Torras argumenta que tot i sentir com tothom el que representa la Llei de Jurisdiccions, no creu que l'adhesió sol·licitada sigui d'incumbència municipal, i que si, com a particular, comparteix el sentir dels signants de la moció, com alcalde no pot donar suport a una protesta contra una disposició del govern que ell representa. En un sentit semblant s'expressava Jaume Soler, per creure que la llei municipal no permetia als regidors d'intervenir en afers d'aquest tipus, tot i que com a particular se sentia identificat amb l'esperit de la moció. Emili Casals proposa que sols es trameti un telegrama felicitant els que combateren la llei. Cal remarcar que Ramon Torras era conservador i Jaume Soler liberal, mentre Casals militava a la Unió Republicana.

La defensa de la moció la prenen els regidors Josep Soler i Joan Gassiot, catalanistes, i Gervasi Pau i Pius Orri, republicans. Orri, replicant Jaume Soler li fa avinent la seva contradicció, ja que, opina Orri, un home ha de ser conseqüent amb el seu pensar, i no pot opinar d'una forma com a regidor i d'una altra com a particular. Al final s'aprova la moció amb el vot en contra de Ramon Torras.

Des de Barcelona Leandre de Montagut comenta la convergència que representa Solidaritat Catalana, una convergència per damunt de les diverses ideologies i que fa témer segons qui, com Miquel dels Sants Oliver, que des del BRUSI ha dit que calia trencar-la costés el que costés. També escriu que quan es publiqui l'article segurament ja s'haurà aixecat la suspensió de garanties, cosa que permetria de celebrar l'Acte d'Homenatge a Barcelona, amb la consegüent rellevància.

La crida de la Comissió de Dames publicada la setmana anterior ha tingut prou ressò: una llarga relació de noms femenins aporta 39'85 ptes.

I encara, en aquest número atapeït de notícies i comentaris relacionats amb Solidaritat Catalana, s'anuncia que l'Acte d'Homenatge se celebrarà els dies 20, 21 i 22 del proper maig ⁽²⁸⁾.

En l'editorial del número del 6 de maig, es fa una exposició del que significa el catalanisme i l'afany de millora i de progrés, desig de superació, instint de conservació... Contra aquests anhels, es diu, no hi valen lleis ni amenaces, com tampoc les concessions, que com un regal, es puguin fer des de Madrid, perquè, al cap i a la fi, Catalunya sols demana el que és seu i, a més d'aquesta reclamació, el catalanisme desitja posar-se al nivell dels pobles més avançats, i això no ho vol només per a Catalunya, sinó per a tots els pobles de l'Estat. Malgrat el que ha representat la discussió de la llei de jurisdiccions i la campanya orquestrada per la premsa madrilenya, no s'han fet disminuir aquests sentiments; ben a contrari: l'únic que s'ha aconseguit ha estat unir voluntats que han dut a la formació de Solidaritat Catalana ⁽²⁹⁾.

Es publica el programa de la rebuda dels parlamentaris, ja anomenada Festa de Solidaritat Catalana. A Olot el moviment estava en marxa. S'hi havien adherit, en el primer moment, REVISTA OLOTINA, INSTITUT OLOTÍ i UNIÓN REPUBLICANA DE OLOT Y SU COMARCA.

El 20 de maig apareixia un altre número de la REVISTA. Com no podia deixar de ser, el seu editorial era dedicat a parlar de la solemne rebuda que s'havia de tributar als parlamentaris. Un acte, es diu, que celebra tot Catalunya; i mai no s'havia pogut dir amb tanta justesa aquest tot Catalunya, malgrat el que puguin dir "quatre diaris forasters"

i els prohoms dels partits dinàstics a Catalunya, que s'han quedat sols. Catalunya només pensa i es mou per la gran festa d'aquesta diada, que no és, com algú ha dit, la consagració de Solidaritat Catalana, sinó la manifestació de la consciència catalana; testimoni n'és la llista de corporacions, ajuntaments i societats adherides: sols falten els quatre gats que formen els comitès dels partits d'obediència forana ⁽³⁰⁾.

En sentit semblant s'expressa un solt sobre el mateix tema, on, a més sense anomenar-la, es diu que la llei de jurisdiccions l'han redactada "els causants de la ruina d'Espanya" -els polítics i oligarques madrilenys-, per salvaguardar els seus interessos enfront del moviment catalanista, en el qual veuen prou força per enderrocar l'edifici del centralisme, l'opressió i la malevolènça; per acabar d'arrodonir la dedicació del número a la festa del dia, s'inseria el sonet titulat "L'Homenatge", que traduïa en vers el que en els altres lloc s'exposava en prosa ⁽³²⁾, cosa que es repetiria la setmana següent: junt amb l'editorial i una ressenya dels actes celebrats a Barcelona, apareixia un altre sonet glossant la diada ⁽³³⁾.

En l'editorial d'aquell número, Jaume Gassiot feia sobresortir com a concepte més important del que representava Solidaritat Catalana, l'esperit de tolerància. Un poble que sap aplegar-se per sobre els diferents pensars sense que ningú no falti als altres, té les condicions per poder-se governar. Cal que les proves de civisme i cultura que s'han donat aquests dies, que han conviscut boina, la gorra frígia i la barretina, no quedin desvirtuades pels radicalismes dels puritans sempre atents a veure aspectes pecaminosos en qualsevol cosa, o dels que, quan veuen un clergue, pensen "heus ací l'enemic". S'ha de mirar vers Europa. I si no es vol esguardar França -país disolud per excel·lència!-, Alemanya o Suïssa poden ser l'exemple de la tolerància que es demana. Així es podria assentar la nacionalitat catalana de l'única manera possible, salvant-la de la intransigència ⁽³⁴⁾.

Des de Barcelona, Leandre de Montgat feia la crònica, o millor, transcrivía les seves impressions, de la diada de l'Homenatge. Amb un aire poètic ben propi del temps i de l'entusiasme del moment, parla del volejar de domassos i banderes; lloa la paciència dels participants a la manifestació, que, començada a les dues de la tarda, acabava a les vuit del vespre sense que s'hagués produït el més petit desordre; comenta

les paraules d'admiració dels que eren objecte de l'homenatge, i com es parlava de portar al Parlament la representació de l'esperit de l'acte, deixant sense representació els partits dinàstics, cosa que s'esperava assolir en les properes eleccions. De tot plegat en treu la conseqüència que s'ha vist l'esperit de concòrdia i s'ha demostrat la vitalitat de les forces que es volia anorrear amb la llei de jurisdiccions. Ara sols cal que aquesta vitalitat i aquesta concòrdia es vegin completades pel triomf electoral ⁽³⁵⁾.

Evel·li Barnadas ens fa present que no hi ha una adhesió unànime al moviment solidari. Se n'autoexclouen l'extrema esquerra, que sols sap predicar destrucció i extermini, personificada en Lerroux, qualificat d'agitador d'ofici; i els que, des de l'altre extrem, prediquen la caritat i no saben practicar-la, diuen voler construir i tot el que toquen ho espatllen ⁽³⁶⁾.

Les activitats solidàries ja comencen. En el seu n.º. 42 la REVISTA dona compte de les conferències donades per Josep Zulueta al Centre Obrer i a la Unión Republicana sobre Solidaridad Catalana, la del Centre Obrer junt amb Miquel Corcó i Soler i March ⁽³⁷⁾.

Les coincidències entre les diferents tendències del catalanisme es fan paleses en un article que comenta la creació d'una càtedra de llengua i literatura portugueses als Estudis Universitaris Catalans, L'ocasió serveix per atacar un altre cop el centralisme i advocar per un estat ibèric en la línia del que preconitza Enric Prat de la Riba a NACIONALITAT CATALANA ⁽³⁸⁾, que també inclogui Portugal, no com un "rico florón de la Corona de Castilla", sinó com una nació més d'aquest estat que es vol autonomista í, per la gent de REVISTA OLOTINA, republicà ⁽³⁹⁾.

Mentrestant van apareixent articles i comentaris contra l'aplicació de la llei de jurisdiccions i contra el govern presidit per Moret, per les seves actuacions contràries a Catalunya.

Ara veurem per primer cop la paraula "nacionalista" aplicada al moviment catalanista. És en comentar la primera condemna dictada a l'empara de la llei de jurisdiccions i expressant la seva indignació pel fet. S'escriu: "Certament que no: els nacionalistes d'Olot també convenen en que ni que no'n fossin de catalans (...) no podrien permetre que l'absolutisme que la llei de jurisdiccions representa fos assentat en el

trono de la justicia!!”⁽⁴⁰⁾. Prat de la Riba havia ja llançat el concepte des de NACIONALITAT CATALANA: havia expressat des del mateix lloc, ja ho hem apuntat, la idea d'un estat ibèric federal que anés de Lisboa al Roine, on les diverses nacionalitats formessin un imperi a semblança de l'imperi germànic bismarkia⁽⁴¹⁾, una idea que REVISTA OLOTINA havia fet seva, cosa que no ens ha d'estranyar, tot i el caràcter progressista de la gent de la REVISTA, si pensem que des de les planes del setmanari s'havia tret Alemanya, junt amb Suïssa, com exemple de país tolerant i obert a tots els corrents del pensament. Això ens diu que les diferències entre les diverses tendències catalanistes quedaven atenuades, i fins i tot es donaven afinitats alienes al catalanisme.

Llavors ja es devia anar gestant el que seria el Centre Automista Olotí. Ens ho fa suposar un article aparegut en el número 50, en el qual, donant compte de la fundació d'una societat autonomista amb el nom de “Els Nacionalistes”, en situa la seu social “en la casa més hermosa d'Olot y (amb) sortida als elegants balcons mirant el Firal”⁽⁴²⁾, és a dir, on tindrà el seu domicili el Centre Autonomista quan es constitueixi, poc temps més endavant.

La REVISTA no devia pas ser aliena a la fundació de la nova entitat. Evel·li Barnadas en l'editorial de la setmana següent es fa ressò de la notícia i exposa els seus desitjos que la cosa arribi a bon terme. Demana un lloc on “sense por d'exaltar certs quixotismes, ni faltar al respecte de nostres vells conservadors, ni entelar la puresa immaculada de la tradició petrificada es pugui parlar sense recels de pàtria, d'arts, d'avenç...”, cosa que no es pot fer a la ciutat, on si es funda una societat cultural és necessari que proclami tothora que no és catalanista; i si es prova de fer sortir un periòdic que es digui catalanista es provoca la ira dels de dalt i dels de baix. L'única manifestació d'aquesta tendència que es permet és el Certamen Literari, reduït a un número més de la Festa Major. Barnadas recorda l'actuació de Joaquim Vayreda i Josep Esquena, que posaren les bases primeres del catalanisme olotí fundant el Centre Catalanista, des d'on escamparen “la nova y salvadora doctrina”. I, més ençà, “els esforços que féu en Marián Vayreda per revifar y donarli un cayent modern y práctic al callu patriótic que pogués restar de passades foguerades y ha vist fracassar cent voltes els seus bons desitjos”. Tot això porta dubtes a

Barnadas, que vacil·la entre el desig i el desencoratjament. Malgrat aquests dubtes -i aquí veiem el lligam entre la REVISTA i la nova iniciativa-, clou l'article amb un "per mi no es perderá" ⁽⁴³⁾.

Aquell dia la REVISTA també envestia contra el caciquisme i els seus votants. A aquests els recriminava que, tot i les seves queixes contra els governs que sortien del sistema caciquil, continuessin donant suport a aquest sistema. No considerava vàlid l'argument esgrimit per defensar-se, que els cacics obtenien carreteres, ponts i ports, ja que al capdavant, eren pagats amb els diners dels contribuents. Diu que els diners del Tresor públic no són propietat dels governants, i si s'esmercessin en obres públiques els diners robats pel caciquisme, es podrien construir amb or. Els que continuïn donant el vot als cuners, als encasellats, no seran punits per Solidaritat vencedora, ni se'ls augmentaran els consums, ni sern objecte de procés: la seva pena serà el menyspreu de les persones que estimen la Pàtria .

L'editorial de Barnadas sobre la nova societat autonomista obre un debat a les planes de la REVISTA, en el qual intevenen, a més d'ell, J(oa) Mestres, Lluís Vinyas, Jaume Gassiot i Pere Màrtir Rossell i Vilar. El primer a trencar el foc és Mestres, lligat a la Unió Republicana, en forma de carta oberta dirigida a Barnadas. Mestres manifesta que també ell se sent agradablement sorprès per la nova de la creació d'una societat autonomista i republicana. Pensa, com republicà que es confessa, que per fi el catalanisme olotí reacciona trencant vells motlles i emprenent el camí cap al progrés. Ara bé, diu que ben aviat es va veure desenganyat: va saber que tot i el pensament republicà que inspiraria la nova entitat, aquest pensament no seria manifest ni en el nom ni en les comunicacions als associats. Això el duia a considerar que la hipocresia encara tenia força a Olot. Es demana per què la societat en projecte no es podia dir "Centre Federal" o "Centre Republicà Federalista", per deixar tothom situat al lloc que li correspon. I, en temps d'eleccions, podria haver-hi una bona col·laboració en la línia que marcava Barnadas en els seus articles apareguts a la REVISTA OLOTINA amb el títol genèric de "Per la Pau d'Olot". Per a Mestres, la nova agrupació ja neix amb un vici d'origen, la hipocresia, que li fa témer que no li permetrà de desenvolupar-se tal com seria de desitjar ⁽⁴⁴⁾.

Altra vegada ens enfrontem amb la convicció que Barnadas era un, si no el principal, promotor de la nova entitat. L'escrit de Mestres ens dóna un nou rastre a seguir quan li retreu l'esperit de concòrdia que ha predicat.

Els primers a contestar Mestres foren Jaume Gassiot i Lluís Vinyas. Gassiot, que ara apareix com el principal impulsor de l'entitat, o si més no com l'ideòleg, exposa que no és fer república la finalitat principal que es proposen, sinó fer pàtria. I els iniciadors de la idea, malgrat sentir-se lligats amb tot el que signifiqui progrés, no han volgut lligar-se amb cap mena de compromís polític per tenir les mans lliures en tot moment i poder actuar segons convingui. Com deien en manifestar el seu pensament des de les mateixes pàgines de la REVISTA OLOTINA: "treballem activament pera organitzar una nova associació dintre el camp de l'autonomisme, ahont hi poguem prendre legalment enérgicas actituds quan convingui, ahont els amants de la justícia y dels drets del home puguen treballar sense travas..." (hi ha una crida (1) i al peu de pàgina (1) Revista Olotina nº 49 pag. 817). També fa avinent que no els espanta el nom de republicà, però que si volen treballar lliurement no poden acceptar cap comunió política d'entrada, ja que en totes hi ha fanatisme i cegueses que els inspiren horror. No fer cap professió de fe política per endavant els deixa en llibertat per retreure a qualsevol les seves actuacions no lícites, i evita que algú els pugui retreure confessionalismes polítics anteriors. Afirma que els canvis d'impressions haguts fins al moment els han dut a fer del nacionalisme el seu primer i principal objectiu, nacionalisme entès com "un conjunt d'anhel de vida nova, consentrant-se principalment en la necessitat d'un canvi de procediment en lo que fa referencia als assumptos locals..." Es plany que aquesta actitud els faci ser titllats d'hipòcrites, quan han hagut de suportar la censura dels que no pensen pel seu compte, que tant abunden, afirma, a Olot, i han prescindit de molts elements que els oferien el seu concurs a canvi de rebaixar els seus plantejaments. Acaba dient que creu Mestres mal informat de llurs propòsits, cosa que l'ha induït a escriure el que va escriure. I que, com Mestres, també li fa por que la hipocresia no permeti que la no nada, encara, associació, doni els seus fruits a causa, precisament, de la hipocresia, no dels seus membres, sinó la del medi ambient on li tocarà viure ⁽⁴⁵⁾.

Lluís Vinyas, lligat als ambients republicans olotins, defensa de l'acusació d'inconscient el jovent olotí que en la seva envestida contra la nova societat, impulsada majoritàriament per gent jove, fa Mestres. Vinyas, que diu professar un gran respecte per Joan Mestres, li fa avinent que el que hauria volgut de la nova societat s'hauria pogut interpretar com un "trágala" gens convenient. La joventut nacionalista, segueix dient Vinyas, és en sa majoria republicana, com també la gran majoria del nacionalisme del moment no simpatitza amb el règim monàrquic -aquí potser caldria fer un aclariment que no fa Vinyas: el nacionalisme català de principis de segle no simpatitza amb el règim monàrquic eixit de la Restauració, per caciquil, retrògad i centralista. Però sí que un sector el que cercava era la reforma d'aquest règim per a benefici, primer, de la burgesia catalana, malgrat creure que primer era Catalunya, i després de la societat i també de tots els pobles inclosos en la monarquia hispànica.

Vinyas admet que existeix la hipocresia a Olot, però que la nova societat i els seus components no es deixaran influir per aquesta hipocresia. Ben al contrari: es lluitarà perquè els hipòcrites siguin allunyats dels centres nacionalistes, i es procurarà de no caure en els seus paranys. També diu que la confusió que tem Mestres que es produeixi en temps d'eleccions, no vindrà pas dels autonomistes integrats en l'entitat que es pensa constituir, ja que combreguen amb el que Barnadas predicava en els seus articles "Per la Pau d'Olot". Acaba afirmant que pel camí de la solidaritat, del progrés, de fer pàtria, de fer feina nacionalista, també es fa "re-pública" ⁽⁴⁶⁾.

Pere Màrtir Rossell i Vilar, que havia d'esdevenir constructor de certes teories racistes, exposades principalment en el seu llibre "Diferències entre catalans i castellans", pren cartes en l'afer per afirmar que la paraula autonomia ja defensa de fer qualsevol altre aclariment sobre el sistema polític que es desitja. Autonomia, segons Rossell, vol dir la més alta expressió de llibertat, ja que l'arrel de l'autonomia és la mateixa llibertat, puix que no és concedida per ningú, al contrari del fur, que sempre suposa un que concedeix i un a qui es concedeix. Una altra afirmació que fa és que tant els autonomistes del moment com els catalanistes anteriors són reticents a fer declaracions sobre formes de govern, sense que aquesta posició es pugui considerar una hipocresia.

Catalunya s'està fent encara, i no és tan sols la indústria o la literatura: és tot el poble el que ha de formar Catalunya. Catalunya s'està desvetllant i per això no hi ha d'haver cap desconfiança que faci témer que no emprengui el camí del progrés. Per als autonomistes, segueix Rossell, el poder executiu no ha de venir imposat ni imposant-se al poble, ha d'ésser "la conseqüència de la voluntat nacional". Acaba dient a Mestres que cap moviment polític no és superior al moviment autònic, que es fonamenta en cada persona en particular. I remata el seu article afirmant que la política dels autonomistes, entre els quals es compta, és progressista i no espera res de la monarquia ⁽⁴⁷⁾.

A la seva afirmació que els catalanistes es mostren reticents a fer seva una forma de govern, potser hi podríem trobar el mateix sentiment que féu exclamar a Francesc Cambó, sembla que sense premeditació, i això encara la fa més sentida, la coneguda frase: "República, Monarquia? Catalunya!".

Barnadas es pren quinze dies per respondre a Mestres. Quan ho fa remarca l'atenció que ha despertat en el camp nacionalista la carta de Mestres, que ha provocat els articles de Gassiot, Vinyas i Rossell, el contingut dels quals ha de tranquil·litzar per força Mestres, ja que han exposat ben clarament la posició en què es mourà la nova entitat, sense deixar lloc a cap mena de subterfugi i defugint la hipocresia, que era la temença de Mestres. Pel que fa al republicanisme, Barnadas, com ho havia fet sobretot Rossell, exposa el sentiment del catalanisme de donar cabuda en els seus rengles a tothom que vulgui la millor expressió de la llibertat, que és l'autonomia, "pensin com vulguin en materias polítiques de forma o religioses". També Barnadas exposa el seu pensament sobre què és la República: no sols un canvi de nom del cap d'estat, sinó una forma de govern on se sentin lliures i dignificades tant les persones com les col·lectivitats naturals, i que faci recordar als homes que són germans i s'han d'estimar, tot i les diferències de pensar que puguin tenir ⁽⁴⁸⁾.

Mestres tanca el debat, dues setmanes més tard, expressant la seva satisfacció i el seu aclapament per les respostes que ha merescut la seva carta. Aclapament perquè no es pensava merèixer -son paraules seves- l'honor de ser correspost per quatre senyors. I satisfacció per les idees que han exposat els seus contraopinants, que

li han esvaït el dubte que li havia fet escriure les ratlles inici de tot el debat; ara ha vist prou clar que la societat que està en gestació no caurà pas en mans dels hipòcrites locals, que acaparen tot el que poden. També l'ha convençut veure els sentiments republicans que animen els autors dels articles, i espera que els uns des del camp de l'autonomia s'acostaran a la República, i que, des del camp de la República, els altres s'acostaran a l'autonomia. Ara el que cal és conscienciar la massa republicana del que significa l'autonomia. I treballant tots junts, però cada un des del seu camp, tots faran pàtria. La bandera ja hi és, i ara dins Solidaritat Catalana espera poder-hi escriure primer Solidaritat Espanyola i després República Espanyola ⁽⁴⁹⁾.

De tot aquest seguit d'articles potser caldria remarcar que l'únic que té referències espanyolistes és el de Joan Mestres, d'Unió Republicana; els altres pensen sols en termes catalanistes. Si alguna vegada han fet o faran manifestacions d'espanyolitat, hi trobes un no sé què d'insinceritat, de manca de convenciment. Ells són catalans i Espanya és una cosa sobreposada; i si volen transformar-la és per aconseguir més llibertats per a Catalunya, unes llibertats que els que es confessen nacionalistes associen a la idea de progrés, progrés per a Catalunya a fi de posar-la al nivell de les nacions més avançades d'Europa. I... encara que no aparegui en aquests escrits, un dels mitjans que preconitzen per assolir aquest progrés és l'educació del poble, el que en podríem dir instrucció pública -idea compartida amb la majoria d'idearis polítics d'esquerra; som en plena època d'ateneus de totes les tendències-, posada a l'abast de totes les classes socials i unida al concepte de civisme. Això els porta a sentir, inconscientment, un cert menysteniment per Espanya. A més, la forma de govern és una qüestió secundària, mentre sigui progressista. Tot això, o quasi tot, és vàlid per a tots els catalanismes, àdhuc el conservador, i encara ho trobem en els nacionalistes d'avui, sigui quin sigui el seu ideari polític. Progrés, cultura i europeisme són uns punts bàsics dels programes dels partits polítics catalans, avui i vuitanta anys enrera.

Enmig del debat provocat per l'article de Barnadas, REVISTA OLOTINA no deixa de donar les notícies que genera el moviment solidari. En el número 56 fa constar la convocatòria, per part del periòdic LA TRALLA, d'una reunió per organitzar una assemblea on plantejar la

discussió del tema "Catalunya vol l'autonomia?", una contribució a la concreció de l'ideari que informa Solidaritat. També informa de l'ajornament del míting solidari del districte de Santa Coloma de Farners, que s'havia de celebrar el 31 de setembre a Lloret i que se celebrarà el 7 d'octubre, igualment a Lloret. Es comenta el que ha fet a Cassà de la Selva el 27 de setembre Eusebi Corominas (republicà federal), en el qual l'orador va dir que Solidaritat no era una coalició de partits, sinó una conjunció de pensaments i voluntats autonomistes, de moralitat electoral i d'enemics del caciquisme. No era Solidaritat bandera de partit, sinó la unió de tot el país honrat i amant de la pàtria. I si bé ara és deia Solidaritat Catalana, els seus components esperaven que es convertís en Solidaritat Espanyola. La REVISTA no deixa de banda les referències locals: escriu com van endavant els treballs d'organització del Centre Autonomista Olotí, que cada dia té més adeptes; els seus estatuts ja s'han presentat a l'aprovació oficial, i es procedeix amb promptitud a l'arranjament de l'estatge social de la nova associació ⁽⁵⁰⁾.

En el número 57 publica una extensa ressenya sobre la reunió de la comissió de Solidaritat Catalana, del 3 d'octubre, per programar l'ajornat míting de Lloret; de la situació dels encartats en processos i condemnats i del que es podia fer en favor seu, qüestió que es deixa fins a rebre la informació encarregada a Junoy i Abadal en un viatge a Madrid; finalment, i de manera informal, es tracta de les properes eleccions a diputats provincials. Es concertà una nova reunió de la Comissió per al dilluns següent ⁽⁵¹⁾.

Com sempre, en temps revoltats els rumors corren, i la REVISTA en recull, amb estranyesa, dos que circulaven per Olot: un, l'anunci d'un míting solidari a la població, i l'altre, l'obertura d'un Centre de Solidaritat. La REVISTA comenta que no té coneixement del míting, malgrat els lligams dels seus redactors amb el moviment solidari. Pel que fa a l'obertura d'un Centre Solidari, l'únic Centre que se sap que s'ha d'obrir és el Centre Autonomista Olotí, i, a més a més, no es comprèn que es parli d'obrir un Centre Solidari quan Solidaritat és un moviment que sols intenta unir els esforços dels moviments de tot l'espectre polític units per sentiments autonomistes i de defensa de Catalunya, sense cap intent de crear una nova agrupació política ⁽⁵²⁾. ¿Aquests rumors eren fruit de malentesos, o hi havia interès a sembrar confusió entre els

possibles adeptes al moviment solidari? Apuntem que un cert sector lligat a la línia més integrista del catolicisme local veia amb reticències Solidaritat, no s'hi adherí fins tard i, quan va poder, el boicotejà.

Ens podria confirmar això que acabem d'apuntar, l'article de Lluís Vinyas "A un escrupulós", on l'autor rebut les afirmacions d'un P.S. que ha acusat Solidaritat Catalana d'anti-religiosa per ser tolerant amb totes les doctrines, motiu pel qual ha caigut en excomunió. Si és així, diu Vinyas, se sent ben tranquil per la moralitat del moviment solidari, que és recolzat per homes com Vázquez Mella o Ramón Nocedal, representants del catolicisme polític del moment. Vinyas qualifica P.S. de "¡eximi integrista de nou cuny!"⁽⁵³⁾.

Una nota que publica REVISTA OLOTINA ens fa veure com el moviment solidari unia en un sol bloc totes les forces que sentien el fet diferencial català per sobre d'idearis polítics. En aquesta nota, una mena de carta oberta dirigida al Foment del Treball Nacional, la redacció del setmanari manifesta el seu suport a l'actuació del Foment de defensa de la indústria catalana, que es veia amenaçada per l'actuació del govern de Madrid, i que era considerada la base principal de l'economia de casa nostra. Una frase de la nota ho deixa ben clar: "Perilla la indústria y son amenassats de mort nostros interessos, supeditats fatalment á la voluntat despòtica de polítichs mal intensiònats". També hi podem trobar ja present l'esperit que informaria, anys més tard, Galeusca, quan afirma que ja no és Catalunya sola la que protesta per la política del govern, sinó "que ja nostros germans de Basconia venen a engroixir las industrias catalanes" en aquesta defensa. Les afinitats entre Euskadi i Catalunya hi són intuïdes, tot i que podríem considerar que aquest sentiment queda contrarestat quan es manifesta l'esperança que s'hi afegeixin els representants de la indústria d'altres punts de l'estat. Ara bé, queda aquest "nostros germans de Basconia" que fa més propers els bascos⁽⁵⁴⁾.

La Comissió de Solidaritat Catalana s'ha reunit, i després d'un parell de qüestions de tràmit pren una decisió important: la celebració d'un gran míting amb tres punts bàsics: demanar el retorn al Parlament de les minories republicanes, regionalista, tradicionalista i integrista, que se n'havien retirat arran de l'incident causat per haver pres l'ús de la paraula a Salmerón mentre atacava la llei de jurisdiccions, el 13 de

març del 1906, per defensar els interessos del país, que es veien amenaçats, i el dret conculat; demanar la derogació de la llei de jurisdiccions fent valdre tots els mitjans parlamentaris; i també, demanar l'amnistia general per tots els delictes d'opinió. La REVISTA OLOTINA, al mateix temps que dóna compte de la reunió, fa constar la seva adhesió al projectat míting i a l'ideari que s'hi presentarà ⁽⁵⁵⁾.

Tot seguit transcrivia les manifestacions que el candidat solidari al districte de Vilademuls, Manuel de Bofarull, havia fet al DIARIO DE GERONA, exposant la seva manera d'entendre Solidaritat Catalana. Per Bofarull, Solidaritat neix a causa del desgavell polític d'un estat opressor, per un seguit de desastres, i davant del desconcert polític en què està sumit el poble. És l'únic procediment extraordinari per fer front a un estat de coses d'extrema gravetat, reconegut per opinions polítiques ben contraposades. El principal fi que persegueix, continua exposant Bofarull, és encarrilar les iniciatives de Catalunya per acabar amb un règim uniformador, inestable, immoral i ruïnós, que comporta parcialitat i caciquisme, i substituir-lo per una política regional, justa, culta, pròspera i impregnada de sentit pràctic. Acusa l'Estat d'haver realitzat una política il·legítima, per haver seguit unes directrius uniformadores violant el dret essencial de les nacionalitats a ser elles mateixes, i el dret que tenen els pobles que en un territori determinat tenen una mateixa història, una comuna tradició i una llengua pròpia, que sigui reconegut llur dret a l'augovern.

La reivindicació d'aquests drets correspon a les personalitats "regionals" en una obra noble i altament patriòtica.

Solidaritat, a més, perquè deixa a cadascú les seves doctrines i el seu partit polític, subordina les consideracions personals i els interessos oposats; i perquè assuaveix les passions d'homes i partits, és un gran exemple d'educació social allà on els antagonismes polítics, les disputes locals, l'egoisme i la indisciplina fan impossible l'ordre, la justícia, l'entesa i el benestar públic ⁽⁵⁶⁾.

L'exposició ens sembla ben clara de quins eren els motius que unien en un sol bloc posicions polítiques tan oposades com el carlisme i el republicanisme: la comuna oposició a un estat que ofegava el lliure desenvolupament de Catalunya; un sentiment encara avui, amb l'estat de les Autonomies, ben sentit per una part prou important de la societat

catalana, malgrat els dicteris de provincialisme, ruralisme i altres semblants que podríem resumir en un de sol: retrògrads, amb què son adjectivats els que fem públic aquest sentiment i volem que Catalunya, com diu el nostre himne nacional, sigui rica i plena, i ens sentim més acostats que al que representa l'Estat Espanyol, a aquell Nord on la gent és rica, culta, neta..., com diu Espriu, i, encara, volem per al nostre poble, com volia la gent de Solidaritat Catalana, de la qual ens sentim hereus, civisme i cultura. Si som provincians, ens enorgullim d'aquest provincianisme.

En els números 59 i 60, Evel·li Barnadas publica un article a primera plana amb el títol "Feyna a fer", que marca les pautes de la tasca del Centre Autonomista Olotí, de propera inauguració.

Barnadas, una vegada més, fa una exposició del seu pensament polític. Per ell el Centre Autonomista ha de donar acollida a totes les persones que se sentin nacionalistes, puix que anteposa el sentiment nacionalista a l'autonomista. L'autonomisme és una conseqüència del nacionalisme. Però no hi han de tenir cabuda els sectaris, tant els anarquistes, per als quals llibertat és sinònim del "fer el que'm dona la gana", com aquells que, fent renúncia de la seva llibertat, la posen "sota la voluntat d'un home", convertint-se, així, en esclaus.

La tasca del Centre Autonomista ha d'ésser fer sortir la personalitat catalana despullada d'influències exòtiques, i despertar la consciència de catalanitat escampant la llevor del nacionalisme arreu d'Olot.

No cal dir que ha d'influir en el camp social, per aconseguir que Catalunya sigui un poble culte, avançat, i per tant, mereixedor de l'autonomia desitjada.

Malgrat que pugui fer riure a algú, ja ha passat l'hora de sols cantar els Segadors i lluir una cinta quadribarrada al trauc de l'americana; ara cal prendre part en les lluites polítiques i procurar accedir als càrrecs públics, perquè la política que fins ara s'ha realitzat des d'aquests càrrecs ha estat dolenta i "de desastrosos resultats". La lluita política portada des del Centre no ha de servir uns "senyorets intel·lectuals" a qui hagi vingut el rampell de lluir les insígnies de consellers, sinó que ha de servir per destruir el caciquisme i fer cada dia, com ja va

essent, més entesa la paraula tolerància entre les persones de diferents camps polítics. Però la part més interessant d'aquesta sèrie ve donada en el número 61, on Barnadas fa un judici de les causes que han dut poc endavant l'autonomisme a Olot; i acceptant una part possible de culpa dels seus propagadors, acusa obertament qui des del seu lloc ha contribuït injustament a fer deficient l'arrelament dels ideals catalanistes a Olot ⁽⁵⁷⁾.

El dia 21, demanant excuses per no haver-ho pogut fer abans, REVISTA OLOTINA publica una circular de la Comissió de Solidaritat Catalana, en la qual es demana l'ajornament dels actes que puguin tenir previstos les entitats afins al moviment posteriors al 14 d'octubre, per concentrar els esforços en el míting monstre del 21, que se celebrarà a les Arenes de Barcelona.

Els temes del míting havien de ser, com ja hem dit, demanar el retorn de les minories al Parlament per defensar els interessos del país i la restauració del dret escarnit; posar en joc tots els mitjans parlamentaris per aconseguir la derogació de la llei de jurisdiccions i l'amnistia dels afectats a causa d'aquest escarni del dret. La Comissió, acaba dient la circular, espera una bona representació de les entitats i la màxima assistència possible de ciutadans ⁽⁵⁸⁾.

Modest se les emprèn contra el **què diran?**, en aquest cas, la seva ira contra el **què diran?**, ve promoguda pel fet d'haver escoltat una conversa entre un seu amic i un desconegut, en la qual aquest amic intentava d'afiliar el desconegut al Centre Autonomista. Aquest desconegut s'excusava amb el **què diran?** La indignació de Modest la provoca que aquest seu desconegut, pocs dies més tard, diu pestes i llamps del Centre, i assevera que això ho fa mogut pel **què diran?**, perquè, segueix opinant, no es pot deixar de banda aquest **què diran?**, en una societat, l'olotina, on els republicans són titllats d'impious, els catalanistes de separatistes, els demòcrates de salvatges; i on, en conseqüència, els solidaris seran immorals, ells i els iniciadors del Centre Autonomista, per voler una ampla entesa política. Així són acusats de no ser bons catòlics, de combregar amb el credo dels indiferents, dels incrèduls, dels enemics de l'Església. Altra volta l'ombra del Dr. Ferrer planant sobre els que podien prendre-li polls de la seva llocada ⁽⁵⁹⁾.

Per REVISTA OLOTINA, el projecte de llei d'associacions era una arma del comte de Romanones contra Solidaritat. Creia que oposaria els partits catòlics solidaris als laics, per ser un projecte que restringia les activitats de l'Església i les entitats a ella lligades, cosa que havia de ser acceptada de bon grat pels partits laics. Però, diu la REVISTA, coincidint amb el que ja havia aprovat la darrera assemblea d'Unió Catalanista, dins el catalanisme hi tenen cabuda tots els que aspiren a l'autonomia de la terra, pensin com pensin. Solidaritat Catalana està en aquesta línia i dóna cabuda en els seus rengles a tots els que sentin les aspiracions nacionalistes, ja que no és un partit polític. Les diferències de criteri sobre formes de govern i qüestions socials o religioses, són beneficioses per al moviment, ja que permeten de veure les coses des de tots els punts de vista. Per això, citant Joan Maragall, l'article acaba dient: "dins la nostra aspiració nacional els carlins deuen ésser ben carlins, els radicals ben radicals i els catalanistes ben catalanistes". En aquest editorial se celebra que s'hagi cessat de trametre telegrams als diputats solidaris demanant-los que no participessin en la discussió del projecte de llei d'associacions, ja que, per la seva condició de solidaris, era sobrer demanar el que farien per convicció ⁽⁶⁰⁾. En el mateix sentit s'expressa l'article "Al dia", que reproduïx la REVISTA de LA VEU DE CATALUNYA ⁽⁶¹⁾.

L'editorial de la setmana següent torna a insistir sobre el tema. Aquesta vegada partint de la base que mentre el catalanisme fou tan sols un moviment més literari i folklòric que polític, tingué la tolerància de la gent de Madrid; els periòdics d'allí qualificaven els catalanistes de "cuatro locos", de la mateixa manera que l'aparell del sistema a Catalunya els considerava visionaris inofensius i els anomenava, entre despectivament i compassivament, els de la ceba. Diríem nosaltres, però, que no devia ser tanta la tolerància vers els poetes si fos veritat el que diu algun autor de Mossèn Jaume Collell: que els seus versos, "poble que mereix ser lliure / si no li donens s'ho pren", li varen privar l'accés a una mitra pel vet del govern a la seva candidatura.

Reprement el fil de l'editorial de la REVISTA, quan el moviment s'anà concretant en el nacionalisme i l'autonomisme i s'estengué entre els diferents corrents polítics catalans, els que veïen en perill la seva menjadora, perquè xuclaven dels pressupostos estatals, davant la unió

de forces que representava Solidaritat Catalana, procuraren de posar pals a les rodes del moviment, ja fos procurant contraposar interessos econòmics, ja fos valent-se de la qüestió religiosa, com s'acaba de fer amb el projecte de llei d'associacions i del matrimoni civil. Cal, es diu, estar previnguts contra aquestes incitacions a la discòrdia. Incitacions en les quals sols poden caure dues menes de persones, per sort cada cop més escasses, perquè el poble català avança pel camí de la tolerància: les que volen tothom catòlic de grat o per força, i les que, portades per llur fanatisme, "fins de las malas collites li donan la culpa al clero". L'articulista adverteix d'aquest perill, fa observar que abans que ell ho fan quasi tots els periodistes nacionalistes, diu que ell se'n fa deure de consciència advertir-ho, i remarca que el nacionalisme català no és ni pot ser enemic de cap religió, ni pot ficar-se amb els sentiments religiosos dels seus adeptes. Malament qui no ho vegi així: serà que no ha entès el concepte nacionalista o "que treballa per sas propias crenças, però per la Patria no" ⁽⁶²⁾.

El dia que sortia aquest número de la REVISTA, s'esqueia l'aniversari de l'assalt al ¡CU-CUT! i a LA VEU. Aquell dia s'havia de celebrar la reunió general de constitució del Centre Autonomista Olotí. Semblaria que s'havien fet circular comentaris no gens falaguers per a la nova entitat. Amb aquest motiu els promotors es creuen obligats, pel que diuen en la nota, fent palès que els estatuts estan dins la perspectiva de les aspiracions dels que estimen la glòria de la nostra Pàtria i conreen les virtuts de l'esperit català ⁽⁶³⁾.

En aquesta línia d'unitarisme, no deixa de donar compte de la celebració del míting de protesta contra la llei d'associacions, que s'havia celebrat el diumenge anterior als claustres de l'Hospici, amb l'assistència de forasters. Val la pena, encara qui no es relacioni amb el tema que ens ocupa, de fer constar que foren els oradors: Josep Saderra, Ramon Pujolar i Sebastià Sans i Bori, figures ben representatives del catalanisme conservador olotí; també parlà un representant dels catòlics de Santa Coloma de Farners, Martí, de Girona, que no sabem amb qui identificar; i Junyent, figura ben coneguda del carlisme d'aquell moment ⁽⁶⁴⁾.

Que la llei d'associacions era vista com un arma per enfrontar els components del moviment solidari, ens ho demostra l'interès que hi

mostra REVISTA OLOTINA. En el nº. del 2 de desembre torna a dedicar-hi l'editorial, que aquest cop acusa Maura de promoure la campanya contra el projecte de llei, més que per defensar l'ideari catòlic, per enfrontar les forces reunides a Solidaritat; ja que si alguna cosa es defensa en aquesta campanya és el centralisme, no la religió ⁽⁶⁵⁾.

Aquell mateix dia informa sobre la constitució del Centre Autonomista Olotí -no podia pas deixar de ser-ho si, al cap i a la fi, el Centre era la concreció de les aspiracions de la redacció de la REVISTA-, i sobre la formació de la seva junta ⁽⁶⁶⁾. No deixa passar per alt la fundació del Centre Nacionalista Republicà a Barcelona: es congratula que una nova veu s'uneixi al cor dels que clamen per la Pàtria. Així mateix, comenta la caiguda del ministeri Moret, que atribueix a la lluita dels diputats solidaris. Celebra que amb el ministeri se n'anés aigua avall el projecte de llei d'associacions; i no podia pas deixar sense anotar que en les eleccions convocades per cobrir el lloc de diputat provincial pel districte de la Bisbal, es presenta una candidatura solidària, la primera, a la qual augura el triomf ⁽⁶⁷⁾.

La REVISTA OLOTINA i els seus redactors, especialment Evel·li Barnadas, eren objecte d'especial interès per part de EL DEBER, cosa que ens demostra que els seguidors del rector Ferrer no havien acceptat Solidaritat i, al mateix temps, que els homes del catalanisme conservador, els Saderra, Berga i Boix, Sans i Bori..., tampoc no admetien la competència que els representava el Centre Autonomista ni l'evolució de la idea que ells tenien del catalanisme cap a unes formes més implicades en la política real. Això ve arran d'uns articles que publica la REVISTA en els seus números 66 i 67, en els quals Barnadas ha de defensar les posicions del setmanari i dels seus homes respecte al nacionalisme, a causa dels atacs rebuts de la gent de EL DEBER. Aquestes reticències dels sectors més integristes olotins vers els homes que ja havien alçat la bandera solidària, explica la posterior actuació d'aquests sectors per imposar la candidatura de Pere Llosas en les eleccions de l'abril de 1907. En opinió nostra, no podien acceptar que **nois de casa bona** es manifestessin partidaris d'idearis esquerrens i apartats de l'ortodòxia de la Santa Mare Església, tal com s'entenia des de Sant Esteve. Un altre sector que se sentia perjudicat per la gent de REVISTA OLOTINA era l'Institut Olotí de les Arts, les

Ciències i les Indústries, que amb la creació del Centre Autonomista Olotí -al cap i a la fi la REVISTA i el Centre estaven manegats per les mateixes persones- perdia socis, que es passaven al Centre per sentir-se afins al que aquest defensava ⁽⁶⁸⁾.

En el número del 23 de desembre de 1906, aprofitant les paraules de l'àngel com a pretext, es vaticina la progressiva desaparició de la violència, a mesura que es perfeccionin l'ordre social i l'ordre polític.

A partir d'aquesta esperança es fa palès com a Catalunya, l'any que s'acaba, s'ha seguit el bon camí: s'ha assolit per la via del diàleg una concòrdia que ha donat ja els seus primers fruits, amb el triomf solidari al districte de la Bisbal, triomf que ha obligat el governador civil de Girona a informar el govern que s'havien acabat les possibilitats de manipular les eleccions, davant la força de Solidaritat. Es clama per la persistència d'aquest clima de pau a fi de poder estar preparats per enderrocar el "corcat règim espanyol". Demana la militància dins el Nacionalisme Català, la representació genuïna de la pau a casa nostra, que s'esforça a isolar les forces forasteres i alliberar els catalans de tuteles que el que cerquen és el profit personal. Si el nostre poble planta cara, aquestes forces defugiran la topada i, renunciant al seu esperit de rapinya, deixaran els catalans en pacífica possessió del que és seu, i àrbitres dels propis destins ⁽⁶⁹⁾. Els últims paràgrafs de l'article semblarien anar més enllà del que s'atrevia a proposar el moviment solidari; i més que l'ideari de la Lliga o de la Unió Federal Republicana Nacionalista, semblaria una anticipació de la programàtica d'Estat Català o Nosaltes Sols d'un quart de segle més tard. Potser, en el fons, el catalanisme sempre ha somniat trencar les amarres de l'ineixen a un estat que mai no ha considerat propi i pel qual s'ha vist rebutjat quan ha pretès intervenir per reformar-lo, des del moviment regeneracionallista del XIX, amb el general Polavieja, passant per Cambó i acabant pel fracàs de l'operació reformista de fa ben pocs anys.

Els redactors de REVISTA OLOTINA, de tendència més aviat republicana, se senten colpits per les actuacions de Lerroux i els seus seguidors, unes actuacions que qualifiquen de desordre, exaltació i fanatisme. Censuren els avalots i la demagògia, i més si es volen amagar sota la capa de demòcrates, conceptes antagònics, com ja s'ha

manifestat més d'una vegada des de les pàgines de la REVISTA, sobretot referint-se als anarquistes. També censuren l'actitud de Maura al Congrés: s'oposa a l'amnistia proposada pel govern liberal per als condemnats en aplicació de la llei de jurisdiccions. Així mateix se li recrimina que volgués confondre els republicans amb els àcrates i que, amb la seva posició i en nom de la Justícia, s'oposés a l'alliberament i al retorn de l'estranyament, presó i exili injustos de catalans honorables; ell, que quan governava resolía els problemes a cops de màuser.

En desitjar bon Nadal als seus llegidors, la redacció expressa la seva satisfacció pel prompte retorn dels exiliats i empresonats. Dintre la satisfacció que senten, esperen encara un Nadal millor: el de l'autonomia de Catalunya⁽⁷⁰⁾. Uns desitjos, els de retorn dels empresonats i exiliats, que no es veurien satisfets aquell Nadal gràcies a en Maura, que aconseguiria d'entretenir al Congrés la llei d'amnistia. La REVISTA elogia la seva **caritat cristiana**, pròpia del cap d'un partit catòlic⁽⁷¹⁾.

Comentant l'explosió de dues bombes més a Barcelona, censura que es protesti. El que cal és demanar una bona policia barcelonina i catalana, que sàpiga prevenir els fets. Mentrestant, les bombes passaran a la història per recordar uns governants ineptes que no permetien alteracions d'ordre públic, però toleraven criminals d'acció⁽⁷²⁾. Una vegada més ens trobem amb velles aspiracions del catalanisme polític: ara volem que siguin catalans tots els que a Catalunya ocupin càrrecs públics, una de les reivindicacions que es feien el 1892 en les Bases de Manresa.

El davantal del primer número de l'any 1907 és un balanç de tota l'actuació de Catalunya durant l'any que s'acaba d'escolar. El balanç és optimista: Catalunya treballa; Catalunya enforteix el seu potencial econòmic; si a les "Corts d'Espanya" s'ha fet alguna cosa de positiu ha estat per obra dels diputats catalans o dels diputats valedors de Catalunya -llegeixi's dels que fan costat a Solidaritat-; a Catalunya no cal cap "ilustre jefe" que doni les consignes bones i fetes, ja que la gent cada vegada es preocupa més de la marxa de la cosa pública.

I quan el centralisme tramet gent inepta, agitadors a sou, Catalunya respon enterrant el caciquisme. I quan es fan lleis per ensorrar-la sorgeix Solidaritat; i si s'intenta dividir-la, com es féu amb el

projecte de llei d'associacions, Catalunya veu el llautó i no mossega l'esquer.

Després de donar nom als enemics de Catalunya: Canalejas, Maura, Romanones, Lerroux..., assevera que l'any anterior ha estat de penes i treballs, i que s'ha de procurar que el que comença no sigui de penes. Però no es pot deixar el treball, car es necessita perseverància per assolir la Catalunya que es desitja. Així ho farà REVISTA OLOTINA, "que te per gran honra lluitar en plenas filas del Nacionalisme Catalá" (73).

En un llarg solt sense firmar es reprova l'actuació de la policia a Barcelona contra els assistents al miting catòlic celebrat a les Arenes: atacaren els assistents en lloc de donar-los protecció contra els provocadors, cosa que es posa al mateix nivell que la col·locació de bombes. I lamenta haver de sofrir, a sobre, els comentaris, que qualifica d'estúpids, dels anticatalans madrilenys. Aquest solt ens posa davant l'actitud del moviment solidari, representat per REVISTA OLOTINA, que pren com cosa pròpia la defensa dels drets conculcats, malgrat les diferències ideològiques que els podrien separar de les víctimes (74).

Amb l'editorial "Solidaritat", la REVISTA fa una abrandada crida a donar suport a les candidatures solidàries en les eleccions que s'apropen. Unes eleccions que seran la confirmació del desig de Catalunya de defensar la seva vida i la seva dignitat, o si no la seva sentència de mort com a poble lliure, ja que "morts son els pobles que no tenen l'instint de conservació ni senten la dignitat".

Fa referència als propis catalans que fan costat als enemics de Catalunya, i els divideix en dues menes: els que defensen la seva menjadora, que troben posant-se al servei dels polítics del règim, i els que estan enlluernats per la figura d'un cap i són incapaços de pensar diferent del que marca aquest cap. Dels primers no cal esperar-ne res; és inútil de convèncer-los i, a més, contraproduent, ja que són egoistes, i els egoistes no tenen cabuda a Solidaritat per manca d'esperit comunitari. Els altres sí que cal convèncer-los i dur-los a Solidaritat, traient-los prejudicis i temences (75).

En el mateix número, Modest publica una carta dirigida a un masover sobre qüestions electorals, en la qual censura la inhibició de la pagesia en qüestions polítiques: es plega a les imposicions dels

amos. Demana que el camperolat no voti per a diputats provincials els homes que militen en la política governamental, que ja saben que és la seva enemiga. Així demana el vot per a Solidaritat ⁽⁷⁶⁾.

REVISTA OLOTINA, en la seva secció "Políticas", fa present l'ambient solidari que es vivia en els partits polítics no compromesos amb la Restauració, tant la Unión Republicana i la Joventut Tradicionalista, que podien trobar-se allunyades d'algun plantejament solidari, com el Comitè Federal i el Centre Autonomista Olotí, el primer més afí a Solidaritat que les altres dues agrupacions, i el Centre Autonomista plenament identificat amb la ideologia solidària. Aquestes formacions polítiques confraternitzaven entre elles, fins al punt que l'11 de febrer un nombrós grup de militants de Unión Republicana que havien celebrat l'aniverari de la proclamació de la primera república, feren cap als locals del Centre Autonomista per patentitzar la seva bona voluntat vers aquesta agrupació. S'improvisà un míting amb parlaments de membres d'ambdues entitats. Aquest acte espontani s'acabà amb la tramesa d'un telegrama a Nicolás Salmerón; el saludaven i li confirmaven la confraternització de les dues associacions.

Unes ratlles més endavant, es dona compte de la formació de la Junta de Solidaritat a Olot, iniciativa del Centre Autonomista Olotí, que convoca els partits possibles integrants de Solidaritat a una reunió prèvia a la seva constitució. Aquesta reunió se celebrà als locals de l'entitat el 15 de febrer del 1907, amb l'assistència de Bonaventura Subiràs i Miquel Mató per Joventut Tradicionalista; Lluís Vinyas i Joan Pujol per Unión Republicana; Evel·li Barnadas per Agrupació Catalana, i Victorià Galí i Jaume Gassiot per Centre Autonomista Olotí. De la reunió en surt ja formada la Junta, que sofrirà alguna variació perquè algun dels assistents hi era present com substitut d'algun altre membre de la seva agrupació. De totes maneres, ja es prengueren acords i s'embastà la confecció de la candidatura solidària per a les eleccions provincials ⁽⁷⁷⁾.

Seguint amb la propagació del que representava Solidaritat, la REVISTA, en el seu editorial del 24 de febrer del 1907, surt al pas dels que ataquen la coalició per considerar-la contranatura, donats els elements que la componen. Els diu que el primer dret és el dret a la vida, i que seria renunciar-hi no aprofitar l'ocasió d'elegir els representants

que posin de manifest la protesta contra les injustícies i vexacions que han sofert i sofreixen Catalunya i els catalans, i llancin a la palestra política les vindicacions catalanes. No valen excuses que s'esgrimeixen de no poder unir-se amb els que no defensin una mateixa forma de govern o unes mateixes creences religioses. Això sols pot ser vàlid per als que idolatren uns homes fins tenir-los per uns semidéus: els lerrouxistes; o els ultra-místics, als quals aquesta condició desposseeix de veu i vot en les qüestions terrenes ⁽⁷⁸⁾.

Altra vegada es torna a analitzar qui són els enemics de Solidaritat, i se'ls retreu el sectarisme i la ceguesa, si és que no estan d'acord amb el caciquisme i els cacics. I, una vegada més, es parla de regeneracionisme i de suma d'esforços per derrotar una política que sols ha dut desgavells. Solidaritat és un moviment patriòtic; "porta el segell del terror que l'ha infantada". Davant el "carácter patriòtic catalanesch" de Solidaritat, conclou, els que hi estan en contra no duen sang catalana a les venes ⁽⁷⁹⁾.

La Junta de Solidaritat fa públic un manifest demanant el vot per a la candidatura formada per Isidre Riu i Puig (republicà), Joaquim de Solà-Morales i Mir (tradicionalista), i Tomàs Montagut i Bosch (regionalista), que presenta per al districte d'Olot-Puigcerdà. Aquest manifest exposa també breument l'ideari del moviment, i està signat pels partits del bloc. La REVISTA l'insereix mentre dóna compte dels primers mitíngs electorals haguts, i anuncia els propers en diferents poblacions de la comarca ⁽⁸⁰⁾.

Salmerón ha pronunciat un discurs a la Junta Nacional de Unión Republicana, on ha exposat els principis que justifiquen la seva adhesió a Solidaritat. Com a diputat per Barcelona, abans havia explicat la seva posició davant la Junta Municipal d'aquella ciutat que representava els seus electors. En aquest discurs ataca Lerroux acusant-lo de demagog i anarquista, i d'incitar a la discòrdia. Responent a Lerroux, que demanava quina mena d'autonomia es volia, digué que això ho han de contestar els estadistes, i que no és amb acusacions de traïció i deslleialtat com es contribuirà a aclarir-ho. Solidaritat, que ho sàpiga Lerroux, no va a favor ni en contra del partit republicà, perquè va més enllà: vol crear un poble i fer una revolució que no sigui el canvi d'un cacic per un altre cacic. Ni atempta contra la unitat de l'estat -sempre

els catalans han de justificar que no atempten contra la **Sagrada Unidad de la Patria!**-, sinó que no accepta el centralisme napoleònic que ha destruït les energies regionals d'Espanya. No és qui, Lerroix, per decidir l'actuació dels republicans a Catalunya. Que convoqui la Junta Provincial de Barcelona, i si no n'hi ha prou, les de les altres províncies -tot i que Salmerón diu no creure en la divisió provincial-, i que siguin aquestes Juntas les que decideixin la línia a seguir. I sí Lerroix no la vol seguir, que es comprometi a menar una lluita neta i sense procacitats, i que el vot popular decideixi ⁽⁸¹⁾.

Una "Carta oberta a En Modest de la Revista", que signa Cotoliu de la Costa, exposa la opinió d'un home que fins ara s'havia mostrat escèptic davant les eleccions, veient la compra de vots i les pressions exercides, sobretot sobre els masovers, per fer votar molta gent contra el seu pensar, i les tupinades dutes a terme pels cacics. Però ara que Catalunya sencera votarà per Catalunya, ara sí que pot anar a votar i fer-ho acompanyat dels masovers, perquè a tots els mou el mateix sentiment: el be de la terra. I aquest sentiment l'ha aconseguit fer quallar Solidaritat ⁽⁸²⁾.

En Modest, a "Homes i Coses", es pregunta per què hi ha qui abominava del centralisme i les seves conseqüències, i ara fa costat als seus defensors. Formaven part dels sembradors i ara volen destruir la collita. Hi ha misteris que s'expliquen sols, frase amb què dona a entendre que el que els ha fet canviar de bàndol ha estat la por de perdre les prebendes ⁽⁸³⁾.

A partir d'aquest moment s'entrà en la dinàmica de la propaganda activa de Solidaritat: conferència de Barnadas a Unió Republicana; míting a Juventud de Unió Republicana Sanjuanense, a càrrec de Vinyas, Ferrer i Mestres i altres, a Castellfollit, Tortellà i Beuda amb Deu, Barnadas, Galí, Carbó, Joan Capdevila, Candi Agustí i Sans i Bori i Vinyas i Ferrer; confirmació de la formació de la Candidatura Solidària del districte; denúncia de les maquinacions dels dinàstics per derrotar la llista de Solidaritat, que cal votar sencera, sense fer cas de les calúmnies que puguin circular; i anunci d'oficines d'informació electoral a les seus de les associacions integrants del moviment ⁽⁸⁴⁾.

Ogay, en l'editorial del dia de les eleccions provincials, fa present que Solidaritat sols s'ha volgut valdre de la legítima propaganda

electoral, ben diferent de les formes usades pel caciquisme. Això ha valgut per dir que Solidaritat "no sap fer eleccions"; però l'escampada de bona llavor que s'ha fet en mítings i des de la premsa, donarà la victòria als solidaris. Ogay, en aquest article, exposa el nou esperit de fer política que es volia implantar ⁽⁸⁵⁾.

Del mateix sentit és l'article "A votar", de Pere Massot, que insereix en aquell número i que reproduïx de LA VEU DE CATALUNYA ⁽⁸⁶⁾.

En un repàs a la premsa de Madrid, s'escriu que allà donen per fet el triomf solidari. EL UNIVERSO el veu com la repulsa al centralisme absorbent, i opina que quan els seus diputats entrin al Congrés s'haurà de tenir en compte el que diguin, perquè serà la veu de la Vida que demana aire i llum. LA ÉPOCA ho veu com una reacció contra la forma de fer política de Lerroux ⁽⁸⁷⁾.

Modest demana el vot per a Solidaritat i recomana que tothom voti, i voti la candidatura íntegra, en una crida al patriotisme ⁽⁸⁸⁾.

La victòria fou esclatant. Els tres candidats solidaris obtingueren la seva acta, i REVISTA OLOTINA fa del seu editorial del n.º. 80 un cant a aquesta victòria, que considera un triomf de la germanor, del desig de llibertat, i de les ànsies de defensa de la dignitat d'un poble, el català. Tot ha quallat en la unió de germans. En fecunda reivindicació s'ha aconseguit de vèncer el caciquisme. Tot és entusiasme. Però si és veritat que s'ha aconseguit d'imposar-se al caciquisme, el triomf no és pas complet: sols cal repassar els resultats de l'escrutini que publica la REVISTA per veure com encara els cacics tenien força al districte, sobretot en els pobles petits. La prova: el candidat més votat era Puig, que no formava part de Solidaritat; sols a les poblacions grans, sobretot a Olot, els vots solidaris sobrepassaven els de Puig. A Olot sí que Solidaritat havia obtingut un triomf rodó ⁽⁸⁹⁾.

Barnadas, en el seu article d'aquest número, prevé contra els que han pujat al carro de Solidaritat per aprofitar el triomf en benefici propi, i remarca que el veritable fi de Solidaritat no és guanyar eleccions, sinó conscienciar el poble català; alçar el seu esperit perquè el ple coneixement dels seus drets, de la seva dignitat i de la seva personalitat li doni la força que el farà invencible. El que importa no és haver guanyat les eleccions, sinó haver fet solidaritat passant per

damunt de diferències, d'odis, de personalismes, com si no haguessin existit mai. Aquest és el veritable triomf i aquest és l'esperit que cal preservar, procurant de no emprar la bandera solidària per a fins mesquins que poguessin fer-la sospitosa ⁽⁹⁰⁾.

La setmana següent, tota l'alegria que s'havia manifestat per la victòria de la candidatura solidària es convertia en decepció. No cal repassar article per article ni nota per nota, tots diuen el mateix: Solidaritat a Olot ha rebut un cop mortal per la imposició de Pere Llosas i Badia com a candidat solidari, només es fa avinent que aquest, a més de ser carlí, ha de ser solidari, qualitat que no troben en Lloses, a qui es considera un representant del sistema caciquista sols a la caça d'una acta de diputat, malgrat que, com a persona, se'l tingui per un home honorable. Es retreu la poc ètica actuació en aquest afer de Joventut Tradicionalista davant la Junta de Solidaritat de Barcelona per tirar endavant la proclamació del seu candidat ⁽⁹¹⁾.

La setmana següent el trencament de Solidaritat a Olot segueix ocupant les pàgines de la REVISTA. I concretant més qui foren els causants d'aquest trencament. S'exculpa els veritables carlins per acusar un grup de l'extrema dreta, "pseudo-traditionalistes-prehistòrics", que sols es diuen carlins quan els convé. Els veritables tradicionalistes han lluitat de bona fe per a Solidaritat, i han demostrat la seva lleialtat a l'ideal solidari. Malgrat aquests comentaris, no es deixa de fer professió de fe solidària i nacionalista. Aquesta fe és el que els fa dolorosa la situació que s'ha produït a Olot ⁽⁹²⁾.

Lluís Vinyas signa l'editorial del número 83, en el qual insisteix en la desfeta de Solidaritat a Olot. Fa ressaltar la satisfacció dels vells prohoms davant el que està passant, i que comporta l'apartament de la lluita dels joves que hi havien posat el cor i l'esforç. Ara aquests mig carlins-mig mauristes, semi-conservadors i regionalistes vergonyants, com els qualifica Vinyas, esperen poder reprendre les regnes de la política i fer anar les coses al seu gust. Però el poble republicà, el poble catalanista, no els seguirà, ni podran aixoplugar-se sota els plecs de la bandera solidària: amb la seva actuació han obligat els veritables solidaris a retirar-se perquè així no la puguin retre ⁽⁹³⁾.

El Centre Autonomista fa pública la seva posició en tots els fets que han concorregut en la desfeta de Solidaritat. Fa patent que el

mateix representant del Comitè Provincial de Solidaritat donà la raó als oponents de Llosas, i que si no han fet cap manifest, com se'ls ha demanat, ha estat perquè se senten tan identificats amb l'ideari de Solidaritat que, preferint-la morta a deshonrada, s'han imposat el silenci ⁽⁹⁴⁾.

El 30 de març, en un intent de salvar la unitat solidària a Olot, arribà el diputat provincial i secretari del Comitè Provincial de Girona, el carlí Vilahur. Reunit amb els representants de les agrupacions polítiques que s'havien retirat de la coalició, els exposà que la seva missió era veure si els tradicionalistes mantenien el seu candidat, però digué que li seria grat d'escoltar la posició de les altres parts. Els reunits li exposaren les raons del seu desacord, raons que, en bona part, donà per bones Vilahur. Demanà una reconsideració de l'actitud dels contraris a Llosas, els quals li contestaren que en mans de Joventut Tradicionalista estava la solució, sense que representés cap minva del seu prestigi. El dilluns encara intentà de convèncer les dues entitats republicanes de donar suport a Llosas deixant de banda els homes del Centre Autonomista i els de l'Agrupació Catalanista, cosa que sols va merèixer una rodona negativa per part dels interessats. Els tradicionalistes quedaven sols en la lluita ⁽⁹⁵⁾. La primera conseqüència fou la nota de la Junta Municipal de Unión Republicana donant llibertat de vot als seus afiliats i simpatitzants ⁽⁹⁶⁾.

La setmana anterior a les eleccions, Ogay exposa les pressions que ha rebut el Centre Autonomista per fer-li reconsiderar la seva actitud referent a la candidatura de Pere Llosas, una actitud que ha hagut de prendre ben a contracor, diu. Recomana als seus associats l'abstenció a l'hora de les votacions, puix que es considera indegut l'ús que pugui fer aquest candidat del nom de Solidaritat, car es considera un "embossat del caciquisme" que vol arrabassar la senyera de Solidaritat per fer surar la seva candidatura, mentre que l'ideal solidari és arraconar el caciquisme i "rompre les cadenes que subjecten nostre poble, el jou que l'envileix. Cadena i jou formats per la ignorancia y falta d'independència" ⁽⁹⁷⁾.

Amb "Confidencial de Mossén Cristófol", Modest posa el dit a la nafra de tot l'afer Llosas, aclarint d'on venia la imposició d'aquest nom: d'un sector del clergat, el més integrista, que no podia anar de bracet

amb "federal, republicans i catalanistas avensats". Fent com si transcrigués una carta rebuda d'un rector de pagès, sembla voler posar en solfa aquells clergues que no havien acceptat de bon grat Solidariat pel que tenia de mescla de tendències polítiques i religioses. Potser, no vull pecar d'insistent, aquest Mossèn Cristòfol de la carta és el retrat del Dr. Ferrer fet des d'un punt de vista humorístic... tenint en compte l'humor que podia respirar-se en la redacció de REVISTA OLOTINA ⁽¹⁰⁰⁾.

Malgrat la situació local, REVISTA OLOTINA continua mostrant-se afecta a Solidaritat i va donant notícies i comentaris referents al moviment. Així deixa constància del procés que s'ha obert contra Mossèn **Domingo** Balcells, sacerdot olotí, per haver fet un sermó en el qual elogiava Solidaritat, gràcies, diu, a les **desinformacions** de cert periòdic gironí ⁽¹⁰¹⁾. O que per assegurar l'elecció del, encara, tinent coronel d'enginyers Francesc Macià, a més de presentar la seva candidatura per les Borges Blanques, també es presenta per Barcelona. I, afegeix, "això demostra la falta de rahó que tenen aquells que'ns volen presentar als ulls de les demés regions espanyolas com á enemichs del exèrcit" ⁽¹⁰²⁾. I que LA VANGUARDIA, diari caciquista, avala els candidats solidari per Barcelona, afirmant que votar-los és una obligació moral de tots els bons barcelonins ⁽¹⁰³⁾.

El dia 28 d'abril, després de l'aclaparadora victòria de Solidaritat arreu de Catalunya, REVISTA OLOTINA celebra el triomf en el seu editorial. Lamenta el que ha succeït a Olot i el seu districte, i acusa ambdues candidatures d'emprar mètodes caciquistes, en l'article "El sacrifici del nostre districte", on considera que el triomf de les causes demana el sacrifici de víctimes propiciatòries, i aquest paper ha tocat a Olot. En un altre article, Lluís Torras i Nató clava envestida contra el caciquisme. En diversos solts comenta l'actualitat de la població, des del fet que en el cartell penjat als balcons de la seu de Joventut Tradicionalista en lloc d'un Visca Catalunya!, hi figuri un Visca **España!**, com si no gosessin escriure Espanya amb ortografia catalana; fins a la marginació soferta per les entitats catalanistes per part de Llosas, que s'ha ofert com a diputat solidari al Comitè Federal i a Unión Republicana, però no ho ha fet amb el Centre Autonomista Olotí i amb l'Agrupació Catalanista; passant per comentaris cobre l'atemptat d'Hostafranc comès contra Cambó i altres prohoms solidaris ⁽¹⁰⁴⁾.

Tot i els desenganys soferts, els homes de REVISTA OLOTINA no consideraven la seva tasca acabada ni se sentien menys solidaris. El caliu que havia aixecat el moviment calia conservar-lo, i ells, des de les planes de la seva publicació, continuaven predicant la doctrina de la unió i de l'autonomisme, la unió de les forces catalanes i l'autonomisme per a Catalunya.

NOTES

- 1.- **Revista Olotina** nº. 1, del 15 d'abril de 1905. "El perquè", sense signar.
- 2.- **Revista Olotina** nº. 8, del 5 de novembre de 1905. "La revista setmanari", sense signar.
- 3.- **Revista Olotina** nº. 8, del 5 de novembre de 1905. "De Re electoral", d'OGAY.
- 4.- **Revista Olotina** nº. 10, del 19 de novembre de 1905. "Les eleccions de diumenge", sense signar.
- 5.- **Revista Olotina** nº. 10, del 19 de novembre de 1905. "Els darrers fets", d'OGAY.
- 6.- **Revista Olotina** nº. 11, del 26 de novembre de 1905. "Després de la victòria", de LEANDRE DE MONTAGUT.
- 7.- **Revista Olotina** nº. 12, del 3 de desembre de 1905. "Manifest al poble".
- 8.- **Revista Olotina** nº. 14, del 10 de desembre de 1905. "El rave per les fulles", d'EVEL·LI BARNADAS.
- 9.- **Revista Olotina** nº. 15, del 17 de desembre de 1905. "Afinitats y antagonismes", d'EVEL·LI BARNADAS.
- 10.- **Revista Olotina** nº. 17, del 31 de desembre de 1905. "Bonas festas", sense signar.
- 11.- **Revista Olotina** nº. 20, del 21 de gener de 1906. Nota sense títol signada per JAUME GASSIOT.
- 13.- RAMON E. BASSEGODA. **Brindis**. Dins Antologia de la Poesia patriòtica catalana, volum 1 d'EMILI SEGUÉS, Edicions catalanes de París, 1976, pàg. 185.
- 14.- JOAN LAGUIA LLITERAS. **En Nap Buf detectiu**. Barcelona sense data pàgs. 169 i 181.
- 15.- **Revista Olotina** nº. 20, del 21 de gener de 1906.
- 16.- **Revista Olotina** nº. 21, del 28 de gener de 1906.
- 17.- **Revista Olotina** nº. 22, del 4 de febrer de 1906. "Per márfegas", d'EVEL·LI BARNADAS.
- 18.- **Revista Olotina** nº. 22, del 4 de febrer de 1906. "Consideracions".
- 19.- **Revista Olotina** nº. 23, de l'11 de febrer de 1906. "La feyna es aquí", d'EVEL·LI BARNADAS.
- 20.- **Revista Olotina** nº. 24, del 18 de febrer de 1906.
- 21.- **Revista Olotina** nº. 25, del 25 de febrer de 1906. "L'Unió de Catalunya", de JAUME GASSIOT.

- 22.- **Revista Olotina** n.º. 26, del 4 de març de 1906.
- 23.- **Revista Olotina** n.º. 27, de l'11 de març de 1906.
- 24.- **Revista Olotina** n.º. 28, del 18 de març de 1906. "La Retirada dels Republicans", d'EVEL·LI BARNADAS.
- 25.- **Revista Olotina** n.º. 29, del 25 de març de 1906, i n.º. 30, de l'1 d'abril del 1906.
- 26.- **Revista Olotina** n.º. 30, de l'1 d'abril de 1906.
- 27.- **Revista Olotina** n.º. 32, del 16 d'abril de 1906.
- 28.- **Revista Olotina** n.º. 33, del 22 d'abril de 1906.
- 29.-
- 30.- **Revista Olotina** n.º. 37, del 20 de maig de 1906. "Balans", d'EVEL·LI BARNADAS.
- 31.- **Revista Olotina** n.º. 37, del 20 de maig de 1906.
- 32.- **Revista Olotina** n.º. 37, del 20 de maig de 1906. "L'Homenatge", de JOSEP PLANA I DORCA.
- 33.- **Revista Olotina** n.º. 38, del 27 de maig de 1906." ;20 de Maig-1906!", de JOSEP PLANA I DORCA,
- 34.- **Revista Olotina** n.º 38, del 27 de maig de 1906."Tolerància", de JAUME GASSIOT.
- 35.- **Revista Olotina** n.º. 38, del 27 de maig de 1906. "La Festa de l'Homenatge", de LEANDRE DE MONTAGUT.
- 36.- **Revista Olotina** n.º. 40, del 10 de juny de 1906. "Solidaritat", d'EVEL·LI BARNADAS.
- 37.- **Revista Olotina** n.º. 42, del 24 de juny de 1906.
- 38.- ENRIC PRAT DE LA RIBA, **La Nacionalitat Catalana**, Editorial Barcino 1977, pàg. 145.
- 39.- **Revista Olotina** n.º. 48, del 5 d'agost de 1906.-"Ara's comensa", sense signar.
- 40.- **Revista Olotina** n.º. 49, del 12 d'agost de 1906.
- 41.- E. PRAT DE LA RIBA, op. cit., pàg. 145.
- 42.- **Revista Olotina** n.º. 50, del 19 d'agost de 1906. "Els nacionalistes", sense signar.
- 43.- **Revista Olotina** n.º. 51, del 26 d'agost de 1906. "¿Nous horitzons?", d'EVEL·LI BARNADAS.
- 44.- **Revista Olotina** n.º. 52, del 2 de setembre de 1906. "Carta Oberta", de J(OAN) MESTRES.
- 45.- **Revista Olotina** n.º. 53, del 9 de setembre de 1906. "A propòsit de la "carta oberta" de diumenge passat", de JAUME GASSIOT.
- 46.- **Revista Olotina** n.º. 53, del 16 de setembre de 1906. "¡Mes independència...!", de Lluís Vinyas.
- 47.- **Revista Olotina** n.º. 54, del 23 de setembre de 1906. "Som Autonomistas?", de PERE MÀRTIR ROSSELL I VILAR.
- 48.- **Revista Olotina** n.º. 55, del 23 de setembre de 1906. "Aclaracions a Joan Mestres", d'EVEL·LI BARNADAS.
- 49.- **Revista Olotina** n.º. 57, del 7 d'octubre de 1906. "La meva resposta", de JOAN MESTRES.

- 50.- **Revista Olotina** n.º. 56, del 30 de setembre de 1906.
- 51.- **Revista Olotina** n.º. 57, del 7 d'octubre de 1906.
- 52.- **Revista Olotina** n.º. 57, del 7 d'octubre de 1906.
- 53.- **Revista Olotina** n.º. 58, del 14 d'octubre de 1906. "A un escrupulós", de LLUÍS VINYAS.
- 54.- **Revista Olotina** n.º. 58, del 14 d'octubre de 1906. "Al Foment del Treball Nacional de Barcelona", sense signar.
- 55.- **Revista Olotina** n.º. 58, del 14 d'octubre de 1906.
- 56.- **Revista Olotina** n.º. 58, del 14 d'octubre de 1906.
- 57.- **Revista Olotina** n.º. 59, 60 i 61, del 21 i 27 d'octubre i 4 de novembre de 1906. "Feyna á Fer", d'EVEL·LI BARNADAS.
- 58.- **Revista Olotina** n.º. 59, del 21 d'octubre de 1906.
- 59.- **Revista Olotina** n.º. 60, 61 i 62, del 27 d'octubre, 4 i 11 de novembre de 1906.
- 60.- **Revista Olotina** n.º. 63, del 18 de novembre de 1906. "Un malentés", de JAUME GASSIOT.
- 61.- **Revista Olotina** n.º. 63, del 18 de novembre de 1906. "Al dia", Pol.
- 62.- **Revista Olotina** n.º. 64, del 25 de novembre de 1906. "Un perill" d'EVEL·LI BARNADAS.
- 63.- **Revista Olotina** n.º. 64, del 25 de novembre de 1906. "Al Públich olotí".
- 64.- **Revista Olotina** n.º. 64, del 25 de novembre de 1906.
- 65.- **Revista Olotina** n.º. 65, del 2 de novembre de 1906. "La realitat d'una campanya", de LLUÍS VINYAS.
- 66.- La constitueixen Joan Reixach, president; Victorià Gali, vice-president; Lluís Pla, bibliotecari; Josep J. Sacrest, tresorer; i Pius Orri i Carles Capdevila, vocals; i Jaume Gassiot, secretari.
- 67.- **Revista Olotina** n.º. 65, del 2 de desembre de 1906.
- 68.- **Revista Olotina** n.º. 66, del 8 de desembre de 1906. "En legítima defensa", d'EVEL·LI BARNADAS; i n.º. 67, del 16 de desembre del 1906. "A en Xicu de Bianya", d'EVEL·LI BARNADAS, i "Homes y Cosas", de MODEST.
- 69.- **Revista Olotina** n.º. 68, del 23 de desembre de 1906. "In terra pax hominibus", de JAUME GASSIOT.
- 70.- **Revista Olotina** n.º. 68, del 23 de desembre de 1906.
- 71.- **Revista Olotina** n.º. 69, del 30 de desembre de 1906.
- 72.- **Revista Olotina** n.º. 69, del 30 de desembre de 1906.
- 73.- **Revista Olotina** n.º. 70, del 6 de gener de 1907. "Un any més", d'EVEL·LI BARNADAS.
- 74.- **Revista Olotina** n.º. 74, del 2 de febrer de 1907.
- 75.- **Revista Olotina** n.º. 76, del 17 de febrer de 1907. "Solidaritat", d'EVEL·LI BARNADAS.
- 76.- **Revista Olotina** n.º. 76, del 17 de febrer de 1907. "Homes y cosas". "A un masover". "Cartas sobre cuestiones electorales".
- 77.- **Revista Olotina** n.º. 76, del 17 de febrer de 1907.
- 78.- **Revista Olotina** n.º. 77, del 24 de febrer de 1907. "Els eterns negatius", de JAUME GASSIOT.

- 79.- **Revista Olotina** nº. 77, del 24 de febrer de 1907.
- 80.- **Revista Olotina** nº. 77, del 24 de febrer de 1907.
- 81.- **Revista Olotina** nº. 78, del 3 de març de 1907. "En Salmerón y la Solidaritat".
- 82.- **Revista Olotina** nº. 78, del 3 de març de 1907. "Carta oberta a En Modest de la Revista", de COTOLIU DE LA COSTA ¿Lluís Torras i Nató?
- 83.- **Revista Olotina** nº. 78, del 3 de març de 1907. "Homes y cosas", de MODEST.
- 84.- **Revista Olotina** nº. 78, del 3 de març de 1907.
- 85.- **Revista Olotina** nº. 79, del 10 de març de 1907. "El moment suprem", d'OGAY.
- 86.- **Revista Olotina** nº. 79, del 10 de març de 1907. "A votar", de PERE MASSOT, reproduït de "La Veu de Catalunya".
- 87.- **Revista Olotina** nº. 79, del 10 de març de 1907. "La Solidaritat Catalana a Madrid", sense signar.
- 88.- **Revista Olotina** nº. 79, del 10 de març de 1907. "Homes y Cosas". "Votau la Candidatura de Solidaritat Catalana", de MODEST.
- 89.- **Revista Olotina** nº. 80, del 17 de març de 1907. "Solidaritat triomfant", sense signar. "Existim", sense signar.
- 90.- **Revista Olotina** nº. 80, del 17 de març de 1907. "Després de la victòria", d'EVEL·LI BARNADAS.
- 91.- **Revista Olotina** nº. 81, del 24 de març de 1907. "¿Una equivocació?", sense signar. "D'actualitat", d'EVEL·LI BARNADAS. "Hem de tornar!", de R. M. "Homes y Cosas". "Ab tota sinceritat", de LLUÍS VINYAS. "Políticas", de JAUME GASSIOT.
- 92.- **Revista Olotina** nº. 82, del 31 de març de 1907. "Comentaris", d'EVEL·LI BARNADAS. "No hi ha remei", d'OGAY, "Homes y Cosas", "Fora ingerencias".
- 93.- **Revista Olotina** nº. 83, del 7 d'abril de 1907. "¡Pas a a la prohomia!", de LLUÍS VINYAS. "Resposta col·lectiva".
- 94.- **Revista Olotina** nº. 83, del 7 d'abril de 1907.
- 95.- **Revista Olotina** nº. 83, del 7 d'abril de 1907.
- 96.- **Revista Olotina** nº. 84, del 14 d'abril de 1907.
- 97.- **Revista Olotina** nº. 84, del 14 d'abril de 1907. "En calma", d'OGAY.
- 98.- **Revista Olotina** nº. 84, del 14 d'abril de 1907. "Homes y Cosas", "La confidencial de Mossén Cristófol", de MODEST.
- 99.- **Revista Olotina** nº. 84, del 14 d'abril de 1907.
- 100.- **Revista Olotina** nº. 84, del 14 d'abril de 1907.
- 101.- **Revista Olotina** nº. 84, del 14 d'abril de 1907.
- 102.- **Revista Olotina** nº. 84, del 14 d'abril de 1907.
- 103.- **Revista Olotina** nº. 84, del 14 d'abril de 1907.
- 104.- **Revista Olotina** nº. 86, del 28 d'abril de 1907. "Per Catalunya", sense signar. "El sacrifici de nostre districte", de JAUME GASSIOT. "La gran farsa social", de LLUÍS TORRAS I NATÓ. i diversos solts.